

II KVARTALNI IZVEŠTAJ

Svetionik regulatorne reforme

Jul 2020.

Urednica izdanja: Jelena Bojović

Autori: Đorđe Vukotić, Dragana Ilić, Jasmina Radovanović, Tisa Čaušević, Slobodan Krstović, Jelena Rančić, Adis Berberović, Jelena Mičić, Ana Milovanović, Đurđija Petrović, Isidora Šmigić

Izveštaj priredila: Irena Đorđević

SADRŽAJ

PROPISI USVOJENI U II KVARTALU	6
Podsticanje preduzetništva, zapošljavanja i fer konkurencija	6
Elektronska uprava i e-poslovanje	9
Imovina i urbanizam	13
Hrana i poljoprivreda	18
Zdravstvo	20
Zaštita životne sredine	20
PROPISI U PRIPREMI	23
Podsticanje preduzetništva, zapošljavanja i fer konkurencije	23
Imovina i urbanizam	27
Hrana i poljoprivreda	31
COVID-19: USVOJENI PROPISI	33
Ograničenje kretanja i okupljanja	33
Organizacija radnog procesa	35
Maloprodajne cene	35
Zabrana izvoza	36
Primena mera	37
UMESTO ZAKLJUČKA sprovođenje preporuka Sive knjige	38

UVOD

Period drugog kvartala obeležila je ograničena regulatorna aktivnost imajući u vidu da je do 6. maja na snazi bilo vanredno stanje, proglašeno **Odlukom o proglašenju vanrednog stanja** ("Sl. glasnik RS", br. 29/2020-3 od 15. marta 2020.) u cilju sprečavanja širenja virusa COVID-19 na period od 90 dana.

Takođe, zastoj regulatornih aktivnosti bio je uslovljen i održavanjem parlamentarnih republičkih, pokrajinskih i lokalnih izbora 21. juna 2020. Izbori su prvobitno bili zakazani za 26. april, ali je zbog epidemije i uvođenja vanrednog stanja datum pomeren, tako da su izborne aktivnosti na kratko bile prekinute, da bi se nastavile nakon ukidanja vanrednog stanja 6. maja.

U drugom kvartalu ukupno su održane tri sednice Narodne skupštine, i to dve u toku vanrednog stanja, i jedna sednica redovnog zasedanja. Na prvoj sednici održanoj tokom vanrednog stanja, 28. i 29. aprila, usvojeni su **Odluka o potvrđivanju Odluke o proglašenju vanrednog stanja i Zakon o potvrđivanju uredaba koje je Vlada uz supotpis predsednika Republike donela za vreme vanrednog stanja**, koje je podnela Vlada. Naime, budući da Narodna skupština nije bila u mogućnosti da se sastane kako bi usvojila odluku o proglašenju vanrednog stanja, tu odluku su zajednički doneli Predsednik Srbije, Predsednica Skupštine i Predsednica Vlade, a odluka je naknadno usvojena od strane Skupštine.

Druga sednica za vreme vanrednog stanja održana je 6. maja 2020. kada su usvojena dva akta: **Odluka o ukidanju vanrednog stanja** ("Sl. glasnik RS", br. 65/2020) i **Zakon o važenju uredaba koje je Vlada uz supotpis predsednika Republike donela za vreme vanrednog stanja i koje je Narodna skupština potvrdila** ("Sl. glasnik RS", br. 65/2020). Naime, danom ukidanja vanrednog stanja prestale su da važe uredbe koje je Vlada RS, uz supotpis predsednika RS donela za vreme vanrednog stanja i koje je Narodna skupština potvrdila Zakonom o potvrđivanju uredaba koje je Vlada uz supotpis predsednika Republike donela za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", broj 62/2020), **osim:**

- Uredbe o primeni rokova u upravnim postupcima za vreme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", br. 41/20 i 43/20);
- Uredbe o ulaganju za vreme vanrednog stanja deviznih sredstava kojima upravlja Agencija za osiguranje depozita ("Službeni glasnik RS", broj 42/20);

- Uredbe o pomeranju rokova za podnošenje godišnjih finansijskih izveštaja korisnika budžetskih sredstava i korisnika sredstava organizacija za obavezno socijalno osiguranje za vreme vanrednog stanja nastalog usled bolesti COVID-19 ("Službeni glasnik RS", broj 47/20);
- Uredbe o postupku za izdavanje dužničkih hartija od vrednosti ("Službeni glasnik RS", broj 54/20);
- Uredbe o pomeranju roka za podnošenje tromesečnih izveštaja o realizaciji godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja za vreme vanrednog stanja nastalog usled bolesti COVID-19 ("Službeni glasnik RS", broj 54/20);
- Uredbe o fiskalnim pogodnostima i direktnim davanjima privrednim subjektima u privatnom sektoru i novčanoj pomoći građanima u cilju ublažavanja ekonomskih posledica nastalih usled bolesti COVID-19 ("Službeni glasnik RS", br. 54/20 i 60/20);
- Uredbe o utvrđivanju Programa finansijske podrške privrednim subjektima za održavanje likvidnosti i obrtna sredstva u otežanim ekonomskim uslovima usled pandemije COVID-19 ("Službeni glasnik RS", br. 54/20 i 57/20);
- Uredbe o merama u drumskom saobraćaju za vreme vanrednog stanja nastalog usled bolesti COVID-19 ("Službeni glasnik RS", broj 55/20);
- Uredbe o pomeranju rokova za održavanje redovne sednice skupštine privrednog društva i dostavljanje godišnjih i konsolidovanih finansijskih izveštaja privrednih društava, zadruga, drugih pravnih lica i preduzetnika, kao i rokova za podnošenje prijava za porez na dobit i poreza na prihod od samostalne delatnosti, važenja licenci ovlašćenih revizora i licenci za vršenje procene vrednosti nepokretnosti koje ističu za vreme vanrednog stanja nastalog usled bolesti COVID-19 ("Službeni glasnik RS", broj 57/20);
- Uredbe o finansijskoj podršci poljoprivrednim gazdinstvima kroz olakšan pristup korišćenju kredita u otežanim ekonomskim uslovima usled bolesti COVID-19 ("Službeni glasnik RS", broj 57/20);
- Uredbe o novčanoj pomoći poljoprivrednim gazdinstvima u cilju ublažavanja posledica nastalih usled bolesti COVID-19 ("Službeni glasnik RS", broj 57/20);
- Uredbe o utvrđivanju garantne šeme kao mera podrške privredi za ublažavanje posledica pandemije bolesti COVID-19 ("Službeni glasnik RS", broj 57/20);
- Uredbe o izmeni opštih prihoda i primanja, rashoda i izdataka budžeta Republike Srbije za 2020. godinu radi otklanjanja štetnih posledica usled bolesti COVID-19 ("Službeni glasnik RS", broj 60/20);
- Uredbe o pomeranju roka za sticanje statusa kvalifikovanog novozaposlenog lica ("Službeni glasnik RS", broj 60/20);

- Uredbe o formiranju privremenog registra i načinu uplate jednokratne novčane pomoći svim punoletnim državljanima Republike Srbije u cilju smanjivanja negativnih efekata prouzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19 ("Službeni glasnik RS", broj 60/20).

Navedene uredbe nastavljaju da se primenjuju sve do stupanja na snagu odgovarajućih zakona.

Na kraju, druga sednica prvog redovnog zasedanja Narodne skupštine održana je 8. maja 2020. i tom prilikom su doneti: **Zakon o izmeni i dopuni zakona o izboru narodnih poslanika** ("Sl. glasnik RS", br. 35/2000, 57/2003 - odluka USRS, 72/2003 - dr. zakon, 75/2003 - ispr. dr. zakona, 18/2004, 101/2005 - dr. zakon, 85/2005 - dr. zakon, 28/2011 - odluka US, 36/2011, 104/2009 - dr. zakon, 12/2020 i 68/2020), **Zakon o izmeni zakona o lokalnim izborima** ("Sl. glasnik RS", br. 129/2007, 34/2010 - odluka US, 54/2011, 12/2020, 16/2020 - autentično tumačenje i 68/2020) i **Zakon o izmenama i dopunama zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti**, koje je podnela Vlada Srbije. Ti zakoni su stupili na snagu odmah, a ne osmog dana od datuma objavljivanja u Službenom glasniku (kao što to obično biva), a kao razlog za hitnost navedeno je da su izmene donete iz „naročito opravdanih razloga“ i da nema razloga da primena čeka.

Nakon ponovljenih izbora na 234 biračka mesta usled izbornih nepravilnosti, zvanični rezultati izbora su objavljeni 5. jula, čime su stvoreni preduslovi za pokretanje procedure konstituisanja novog saziva Narodne skupštine i formiranja nove Vlade. Do tada se ne može očekivati usvajanje novih propisa, a usled uvođenja novih mera povodom ponovnog povećanja broja zaraženih virusom COVID-19, ne verujemo da će biti ni intenzivnijeg rada na izradi propisa, kako bi se usvajali u kraćem period nakon konstituisanja Skupštine i formiranja Vlade.

Ipak i pored vanrednog stanja, isteka mandata Narodne skupštine i održavanja izbora, u oblastima koje su predmet ovog izveštaja, u drugom kvartalu 2020 bilo je sporadične regulatorne aktivnosti.

- Usvojen je Program razvoja elektronske uprave 2020 – 2022. i Akcioni plan za njegovo sprovođenje koji trasira put daljeg razvoja elektronske uprave u Srbiji, što je jedan od ciljeva reforme javne uprave i prioriteta Vlade. Programom je predviđeno **čak 300 novih elektronskih usluga i servisa za građane i privredu** koji će se razvijati **u naredne dve godine**;
- Uredbom o uslovima izdavanja izvoda iz lista nepokretnosti i lista voda iz Geodetsko-katastarskog informacionog sistema, od strane javnih beležnika i geodetskih organizacija konačno je rešen problem koji poslednjih godina muči građane i privredu Srbije oko načina pribavljanja lista

nepokretnosti, čime stranke više neće morati po list nepokretnosti da odlaze na šaltere RGZ, već će kompletan posao prenosa nepokretnosti završavati u kancelariji javnog beležnika;

- Ministarstvo privrede pripremiło je nekoliko važnih propisa koji se nalaze u fazi nacрта, a čije izmene je NALED-ov Savez za imovinu i urbanizam aktivno zagovarao, u cilju unapređenja uslova za otpočinjanje poslovanja, stvaranje povoljnog poslovnog okruženja za poslovanje privrednih subjekata i razvoj privrede, obezbeđivanje uslova za efikasnije sprovođenje stečajnog postupka i unapređenje obavljanja poslova stečajnog upravnika, u skladu sa merama iz Akcionog plana Programa za unapređenje pozicije Srbije na Doing Business listi za period 2020-2023;
- U oblasti hrane i poljoprivrede, izmenjena je Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi kojom su prvobitno planirana sredstava za „redovne“ podsticaje umanjena, a može se pretpostaviti da je jedan od razloga za ovo umanjenje potreba da se budžetska sredstva preusmere na post-COVID-19 jednokratne mere oporavka poljoprivrednih gazdinstava (ali i privrede uopšte), kao i na subvencionisanje godišnjih premijskih stopa za kredite u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji;
- U sektoru zdravstva izmenjeno je nekoliko podzakonskih propisa, od kojih je za poslovanje privrede najznačajnije ukidanje zabrane izvoza lekova iz Srbije. Podsećanja radi, posledice zabrane izvoza lekova iz Srbije, koja je bila na snazi u martu i aprilu, osetile su pre svega države regiona: Crna Gora i Bosna i Hercegovina;
- Uredbom o utvrđivanju plana smanjenja ambalažnog otpada za period 2020-2024 Vlada Republike Srbije usvojila je Plan smanjenja ambalažnog otpada za period 2020-2024. godine, kojim se utvrđuju nacionalni ciljevi upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom. Planom je predviđeno povećanje stope reciklaže ambalažnog otpada tako da do kraja 2024. godine 60% godišnje težine proizvedenog ambalažnog otpada bude reciklirano.

PROPIISI USVOJENI U II KVARTALU

U nastavku je dat pregled ključnih izmena zakonskih i podzakonskih akata tokom II kvartala 2020. godine, prema oblastima.

Podsticanje preduzetništva, zapošljavanja i fer konkurencija

Zakon o budžetu Republike Srbije za 2020. godinu ("Službeni glasnik RS", br. 84/2019 i 60/2020 – uredba) izmenjen je usvajanjem **Uredbe o izmeni opštih prihoda i primanja, rashoda i izdataka budžeta Republike Srbije za 2020. godinu, a radi otklanjanja štetnih posledica usled bolesti COVID-19** ("Službeni glasnik RS", br. 60/2020). Usled promenjene makroekonomske situacije i preuzetih mera ekonomske politike u cilju otklanjanja posledica pandemije virusa COVID-19 došlo je do povećanja deficita republičkog budžeta, koji je sa 20,2 mlrd dinara odnosno 0,3% BDP povećan na 381 mlrd dinara odnosno 9% BDP, što je uslovalo i značajno veće potrebe za zaduživanjem radi finansiranja budžetskog deficita u iznosu od 2 mlrd evra.

Izmenjena je **Uredba o utvrđivanju Programa podrške malim i srednjim preduzećima za nabavku opreme u 2020. godini** ("Službeni glasnik RS", br. 5/2020 i 66/2020), Kako bi iznos podrške malim i srednjim preduzećima za nabavku opreme u 2020. godini, prvobitno uređen Uredbom je korigovan u skladu sa izmenama Zakona o budžetu Republike Srbije ("Sl. glasnik RS", br. 84/2019 i 60/2020 - uredba), odnosno novousvojenom Uredbom o izmeni opštih prihoda i primanja, rashoda i izdataka budžeta Republike Srbije za 2020. godinu radi otklanjanja štetnih posledica usled bolesti COVID-19 ("Službeni glasnik RS", br. 60/20, 62/20 – dr. zakon i 65/20 – dr. zakon).

Uredba o postupku za izdavanje dužničkih hartija od vrednosti ("Službeni glasnik RS", br. 54/2020) doneta je za vreme vanrednog stanja i podrazumeva pojednostavljen postupak za izdavanje dužničkih hartija od vrednosti na teritoriji Republike Srbije. U cilju sprovođenja uredbe, Komisija za hartije od vrednosti će propisati pojednostavljenu formu i minimalnu sadržinu informacija koje treba uključiti u prospekt koji se odnosi na dužničke hartije od vrednosti. Uredba će se primenjivati u svim slučajevima kada je privredno društvo donelo odluku o izdavanju dužničkih hartija od vrednosti za vreme vanrednog stanja, odnosno u

roku od 180 dana od dana prestanka vanrednog stanja u Republici Srbiji. Ovo je jedna od mera donetih tokom vanrednog stanja sa ciljem da se pomogne privredi, odnosno da preduzeća izdavanjem korporativnih obveznica, koje bi država otkupljivala, obezbede sebi dodatnu likvidnost. Emisiji odnosno izdavanju dužničkih hartija od vrednosti prethodi izrada prospekta, prema instrukcijama Komisije za hartije od vrednosti, koje su propisane ovom Uredbom. U momentu izrade ovog Kvartalnog izveštaja, za period april-jun, nema raspoloživih podataka o izdatim odnosno od države otkupljenim korporativnim obveznicama.

Uredbom o utvrđivanju Programa podrške podizanju inovacionih kapaciteta jedinica lokalne samouprave na teritoriji Republike Srbije za 2020. godinu (“Službeni glasnik RS”, br. 76/2020) utvrđuje se Program podrške podizanju inovacionih kapaciteta JLS za 2020. godinu. Specifični ciljevi Programa su: bezbednost, mobilnost i transport, javne i komunalne usluge, digitalizacija u javnom sektoru, posebni inovativni sistemi za organizaciju i upravljanje procesima rada u slučaju vanrednog stanja i zaštita životne sredine. Sredstva predviđena Programom su namenjena za realizaciju projekata iz nekih od nabrojanih ciljeva, a pravo na korišćenje bespovratnih sredstava ima jedinica lokalne samouprave koja ispunjava propisane uslove i koja priloži elaborat kojim je predviđena implementacija projekta koji dopinosi ispunjenju ciljeva definisanih Programom. Pravo nemaju JLS koje u propisanom roku nisu opravdale sredstva dobijena na osnovu Programa iz 2019. godine, a takođe prijavu na konkurs ne može zajednički podneti više jedinica lokalne samouprave. Gradska opština ne predstavlja jedinicu lokalne samouprave u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, već samo opštinu u okviru JLS i ne može biti korisnik bespovratnih sredstava po osnovu ovog Programa.

Pravilnik o poreskoj prijavi za utvrđivanje poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje samooporezivanjem na prihode od samostalne delatnosti (“Službeni glasnik RS”, br. 101/2016, 7/2017 i 53/2020). Kada je reč o konkretnim izmenama, pored obrasca OA - Obračun amortizacije stalnih sredstava, u poresku prijavu PPDG-1S se sada unose i podaci o amortizaciji stalnih sredstava (tzv. POA), stečenih počev od 1. januara 2019. godine za definisani period, kao i Obrazac OKP - Obračun kvalifikovanog prihoda, propisan Pravilnikom o uslovima i načinu izuzimanja kvalifikovanih prihoda iz osnovice poreza na dobit pravnih lica, koji se ne podnosi uz poresku prijavu ni u elektronskom, ni u papirnom obliku. U slučaju prestanka obavljanja delatnosti sada se unosi poreski period od 1. januara godine za koju se utvrđuje poreska obaveza, odnosno datum početka obavljanja delatnosti u godini za koju se utvrđuje poreska obaveza i datum prestanka obavljanja delatnosti umesto ranijeg datuma brisanja iz registra. Međutim, izveštaj o transfernim cenama u vezi sa porezom na prihode od samostalne delatnosti trenutno podnosi u

papiru na dan podnošenja poreske prijave. Propuštena je prilika da se izmeni član 3. Pravilnika, tako da se omogući elektronsko podnošenje, a zatim i da se tehnički omogući elektronsko podnošenje putem portala ePorezi.

Pravilnik o postupku ostvarivanja prava na povraćaj PDV i o načinu i postupku refakcije i refundacije PDV (“Službeni glasnik RS”, br. 107/2004, 65/2005,28/2018 i 87/2020) uređuje postupak ostvarivanja prava na povraćaj PDV i način i postupak refakcije i refundacije PDV. Ključna izmena se odnosi na rok za podnošenje zahteva za refakciju PDV stranim pravnim licima, koji je, zbog COVID-19 pandemije i poteškoća u vezi sa pribavljanjem potrebne dokumentacije za strana pravna lica, pomeren **sa 30. juna na 30. septembar** ove godine.

Mišljenjem Ministarstva finansija br. 011-00-00040/2019-04 od 03. juna 2020. dopunjeno je mišljenje objavljeno u 2019. godini, a u vezi sa naknadom troškova za prevoz za dolazak i odlazak sa rada. Naime, naknada troškova prevoza koja nije dokumentovana odgovarajućom verodostojnom računovodstvenom ispravom se priznaje kao rashod u poreskom bilansu. Dakle, u slučaju kada naknada troškova prevoza za dolazak i odlazak sa rada nije dokumentovana, takvo primanje podleže oporezivanju porezom na zarade po stopi od 10%. Na naknadu troškova za dolazak i odlazak sa rada ne plaćaju se doprinosi za obavezno socijalno osiguranje, nezavisno od poreskog tretmana tih primanja prema Zakonu o porezu na dohodak građana. Iako je ukidanje obaveze dokumentovanja troškova prevoza bila jedna od prioriternih preporuka Sive Knjige 12, mišljenje Ministarstva finansija izdato je u cilju pojašnjenja izrade poreskih bilansa, međutim ostala je obaveza poslodavaca da dokumentuju troškove prevoza zaposlenih, s obzirom da u tom slučaju ne podležu oporezivanju. U slučaju nepostojanja validne dokumentacije na troškove prevoza plaća se porez, prema članu 18. Zakona o porezu na dohodak građana.

Krajem juna doneti su **novi pravilnici iz oblasti računovodstva**, na osnovu novog **Zakona o računovodstvu**, koji je usvojen 2019. godine, a kojima je izvršeno usklađivanje sa **EU Direktivom 2013/34** iz oblasti računovodstva, odnosno sadržine (konsolidovanih) finansijskih i ostalih izveštaja koje pravna lica pripremaju i podnose nadležnim organima. Radi se o sledećim pravilnicima:

- **Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja i sadržini i formi obrasca Statističkog izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike** (“Službeni glasnik RS”, br. 89/2020)
- **Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja i sadržini i formi obrasca Statističkog izveštaja za druga pravna lica** (“Službeni glasnik RS”, br. 89/2020)

- **Pravilnik o Kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge i preduzetnike** (“Službeni glasnik RS”, br. 89/2020)
- **Pravilnik o Kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za druga pravna lica** (“Službeni glasnik RS”, br. 89/2020)

Sa prva dva pravilnika iz prethodnog stava su dva izveštaja: finansijski i statistički, spojeni u jedan, dok su pravilnici iz 2014. godine propisivali obavezu privrednih društava, zadruga, preduzetnika i drugih pravnih lica (neprofitne organizacije) da sastavljaju i podnose APR-u dva izveštaja i to u različitim vremenskim periodima (statistički do kraja marta i finansijski izveštaji do kraja juna). Pored toga, novim pravilnicima usaglašen je i smanjen broj pozicija (AOP) koji privredna društva, zadruge i preduzetnici popunjavaju u okviru propisanih izveštaja (bilans stanja, bilans uspeha, izveštaj o ostalom rezultatu, izveštaj o promenama na kapitalu, izveštaj o tokovima gotovine kao i statistički izveštaj), što će u izvesnoj meri doneti administrativno rasterećenje privredi.

Što se tiče pravilnika o Kontnom okviru, novina u odnosu na važeće pravilnike iz 2014. godine je da je izvršeno preciziranje postojećih konta, dodata su i nova konta, čime je omogućeno lakše popunjavanje finansijskih izveštaja, naročito organizacijama civilnog društva. **Važno je napomenuti da svi navedeni pravilnici treba da otpočnu da se primenjuju počev od finansijskih izveštaja za kalendarsku 2021. godinu**, koji se sastavljaju na dan 31.12. 2021. godine, odnosno od 2022. godine.

Elektronska uprava i e-poslovanje

Program razvoja elektronske uprave u Republici Srbiji za period od 2020. do 2022. godine sa Akcionim planom za njegovo sprovođenje (“Službeni glasnik RS”, br. 85/2020) Vlada je usvojila 16. juna 2020. Tim dokumentom javnih politika planira se razvoj elektronske uprave u Republici Srbiji do kraja 2022. godine. NALED je od početka učestvovao u izradi Programa i pratećeg Akcionog plana kroz pružanje stručne i tehničke podrške njegovoj izradi, kao i kroz članstvo u radnoj grupi za izradu teksta programa, akcionog plana i pratećih analiza. Program je izrađen u skladu sa Zakonom o planskom sistemu. Neposredno pre izrade programa su sprovedene sledeće analize:

- Primarna Ex-post analiza Strategije razvoja elektronske uprave za period od 2015. do 2018. godine i drugih dokumenata javnih politika od značaja za razvoj elektronske uprave;
- Analiza propisa koji utiču na razvoj eUprave u Republici Srbiji;

- Analiza stanja eUprave u Srbiji – rezultati konsultativnog procesa;
- Analiza međunarodnih lista konkurentnosti.

Program ima posebna 4 cilja, koji su nadalje razrađivani kroz mere i aktivnosti, a to su:

- Razvoj infrastrukture u elektronskoj upravi i obezbeđivanje interoperabilnosti;
- Unapređenje pravne sigurnosti u korišćenju elektronske uprave;
- Povećanje dostupnosti elektronske uprave građanima i privredi kroz unapređenje korisničkih servisa;
- Otvaranje podataka u javnoj upravi.

Programom je planirano unapređenje postojećih registara i njihovo povezivanje preko metaregistra, uvođenje ePisarnice i eArhive, omogućavanje korisnicima on line praćanje statusa predmeta, kao i traženja ispravki svih podataka koje o njima evidentira javni sektor, što će omogućiti veću transparentnost i efikasnost rada javne uprave. Dodatno, ove izmene su neophodne kako bi se razvile nove i unapredile postojeće elektronske usluge na portalu eUprava i drugim portalima i kako bi većina građana i privrede u naredne dve godine počeli redovno da ih koriste.

Šest meseci od usvajanja Strategije razvoja veštačke inteligencije usvojen je i **Akcioni plan za period 2020-2022. godine za primenu Strategije razvoja veštačke inteligencije u Republici Srbiji za period 2020-2025. godine** (“Službeni glasnik RS”, br. 81/2020). Ciljevi Akcionog plana su:

- Razvoj obrazovanja usmeren ka potrebama savremenog društva i privrede uslovljen napretkom veštačke inteligencije;
- Razvoj nauke i inovacija u oblasti veštačke inteligencije i njenih primena;
- Razvoj ekonomije zasnovane na veštačkoj inteligenciji (gde je to ključna kompetencija i gde se koristi u raznim granama industrije); Unapređenje pretpostavki za razvoj veštačke inteligencije i usluga javnog sektora primenom veštačke inteligencije; i
- Etična i bezbedna primena veštačke inteligencije. Ciljevi su dalje izdvojeni na mere i aktivnosti za njihovo efikasno sprovođenje.

NALED je ukazao da je u Strategiji nedovoljna pažnja posvećena omogućavanju preduslova za razvoj veštačke inteligencije, kako regulatornih, tako i infrastrukturnih, kao i da je strategija nedovoljno okrenuta potrebama industrije, koja je glavni pokretač razvoja novih tehnologija. NALED je u **Sivoj knjizi 12** istakao da je razvoj postojeće telekomunikacione mreže usporen regulatornim i administrativnim barijerama, a da je

razvoj naprednijih tehnologija kao što je 5G za sada potpuno onemogućen. Ovim i sličnim pitanjima bi trebalo posvetiti dužnu pažnju u planskim dokumentima Vlade, kao kreatora javnih politika.

Pravilnik o načinu unošenja, rada, vođenja i korišćenja Centralnog informacionog sistema i njegovoj sadržini i vrsti podataka (“Sl. glasnik RS”, br. 87/2020). Centralni informacioni sistem – tzv. “eTurista” trenutno je u pilot fazi i od kraja 2019. se testira u šest jedinica lokalne samouprave: Beogradu, Novom Sadu, Nišu, Zlatiboru, Vrnjačkoj Banji i Sokobanji. Puna primena sistema eTurista u celoj Srbiji trebalo je da počne u aprilu mesecu ove godine, ali je zbog pandemije i vanrednog stanja odložena do daljnjeg. Cilj je da se omogući jednostavna evidencija ugostitelja i ugostiteljskih objekata, jednostavna elektronska prijava domaćih i stranih turista, obračun i evidencija boravišne takse i elektronsko podnošenja zahteva za kategorizaciju objekata u turizmu. Novim pravilnikom definisan je način unošenja, rada, vođenja i korišćenja Centralnog informacionog sistema kao i njegova sadržina, odnosno vrsta podataka.

Pravilnik o vrsti, formi i načinu dostavljanja statističkih podataka o incidentima u informaciono-komunikacionim sistemima od posebnog značaja (“Službeni glasnik RS”, br. 76/2020). Poslednjim izmenama Zakona o informacionoj bezbednosti (član 11a. i 11b.) pored prijavljivanja incidenata koji mogu da imaju značajan uticaj na narušavanje informacione bezbednosti, državne institucije, jedinice lokalne samouprave i ostali IKT sistemi od posebnog značaja imaju i obavezu da jednom godišnje, najkasnije do 28. februara, Nacionalnom CERT-u (RATEL) dostave i statističke podatke o svim incidentima zabeleženim u prethodnoj godini. Pravilnikom se bliže uređuje vrsta, forma i način dostavljanja podataka o incidentima u IKT sistemima od posebnog značaja upisanih u evidenciju operatora IKT sistema koju vodi Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija. Pravilnikom su izlistane vrste incidenata, i to: instaliranje zlonamernih softvera u okviru IKT sistema, neovlašćeno prikupljanje podataka, prevare, pokušaj upada u IKT sistem, upad u IKT sisteme, nedostupnost ili ograničena dostupnost IKT sistema, ugrožavanje bezbednosti podataka i ostali incidenti. Podaci o incidentima se dostavljaju elektronskim putem popunjavanjem Obrasca ISP, koji se nalazi na internet stranici Nacionalnog CERT-a, koji objedinjuje prikupljene podatke u formi godišnjeg izveštaja. Popunjeni obrazac obveznik dostavlja Ministarstvu nadležnom za poslove informacione bezbednosti i objavljuje na svojoj internet stranici najkasnije do kraja drugog tromesečja tekuće godine. Pošto je ovaj pravilnik na snazi od kraja maja 2020., IKT sistemi od posebnog značaja su u obavezi da vode evidenciju o svim incidentima i u ovoj godini i dostave izveštaj do kraja februara 2021. za 2020. godinu.

Izmene **Pravilnika o uslovima koje mora da ispunjava kvalifikovano sredstvo za kreiranje elektronskog potpisa odnosno pečata i uslovima koje mora da ispunjava imenovano telo** ("Sl. glasnik RS", br. 34/2018, 3/2020 i 87/2020), dodatno preciziraju tehnička rešenja i kriterijume koje moraju da ispunjavaju kvalifikovana sredstva za kreiranje elektronskog potpisa, odnosno pečata, postupak za njihovo formiranje, kriterijume koje mora da ispunjava imenovano telo za ocenu usaglašenosti kvalifikovanih sredstava za kreiranje elektronskog potpisa odnosno pečata, kao i kvalifikovano sredstvo koje se koristi tokom usluge upravljanja kao kvalifikovane usluge od poverenja. Prema izmeni Pravilnika, kvalifikovana sredstva za kreiranje elektronskih potpisa i elektronskih pečata koja ispunjavaju uslove u skladu sa FIPS 140-2 (Federal Information Processing Standard) nivoa 2 ili viših mogu se izdavati najkasnije do kraja 2020. i važiće do isteka roka na koji su izdati.

Pravilnik o uslovima za postupke i tehnološka rešenja koja se koriste tokom pouzdanog elektronskog čuvanja ("Sl. glasnik RS", br. 94/2018 i 87/2020) dopunjen je zahtevom za ispunjenje uslova propisanih novousvojenim standardima ETSI TS 119 511 i ETSI TS 119 512 o uslovima za dugotrajno elektronsko čuvanje dokumenata i primenjuje se od 27. juna ove godine.

Pravilnik o načinu i postupku registrovanja, evidentiranja i dostavljanja elektronskih faktura, formatu elektronskih faktura, kao i o načinu i postupku prihvatanja i odbijanja elektronskih faktura ("Sl. glasnik RS", br. 87/2020) od 27. juna 2020. se primenjuje od jula naredne godine i detaljnije razrađuje unos eFaktura u sistem Centralnog registra faktura (CRF), postupak prihvatanja i odbijanja fakture od strane dužnika iz javnog sektora. Pravilnik je značajan za primenu novih odredaba Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama, kojima se registracijom fakture u CRF ona smatra dostavljenom dužniku u javnom sektoru i od tog momenta počinje da teče zakonski rok za izmirenje obaveze od 45 dana. Takođe, od 1. jula 2021. ili ranije - ukoliko Ministarstvo finansija uspostavi tehničke uslove, više neće biti potrebno slanje faktura u papiru dužnicima u javnom sektoru.

Odluka o uslovima i načinu utvrđivanja i provere identiteta fizičkog lica korišćenjem sredstava elektronske komunikacije ("Sl. glasnik RS", br. 15/2019 i 84/2020) Narodna banka Srbije je izmenila odluku kojom na osnovu Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma uređuje način utvrđivanja i provere identiteta fizičkog lica na daljinu – korišćenjem sredstava elektronske komunikacije, odnosno video identifikacijom. Izmenama je omogućena video identifikacija i za preduzetnika i fizičko lice koje je zastupnik pravnog lica, a propisana su i dodatna ograničenja kada nije moguće vršiti video identifikaciju stranke.

Naime, nije moguće utvrđivati identitet sredstvima video komunikacije ako je stranka svrstana u kategoriju visokog rizika, ako je reč o ofšor-pravnom licu ili je ofšor-kompanija u vlasničkoj strukturi pravnog lica i ako je lice koje uspostavlja poslovni odnos ili vrši transakciju iz države koja ima strateške nedostatke u sistemu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. U obaveštenju koje obveznik dostavlja Narodnoj banci Srbije najmanje 30 dana pre pružanja mogućnosti video identifikacije, dužan je, da pored ostalih dokaza, navede da li mogućnost video-identifikacije namerava da ponudi svim strankama ili samo određenoj kategoriji lica (npr. stranci koja je fizičko lice, ne i preduzetnicima i pravnim licima). Oni obveznici koji su ranije dostavili ovakvo obaveštenje, dužni su da u roku od 30 dana od stupanja na snagu ove odluke obaveste NBS ukoliko će nadalje ovu mogućnost nuditi i preduzetnicima i zastupnicima pravnog lica.

Imovina i urbanizam

Nakon intenzivne regulatorne aktivnosti s kraja 2019. i u prvom tromesečju 2020, u drugom kvartalu u oblasti imovine i urbanizma nastupilo je regulatorno zatišje. U skladu sa planom Vlade Republike Srbije da se unapredi pozicija Srbije na Doing business listi, sredinom juna usvojen je novi **Program za unapređenje pozicije Republike Srbije na rang-listi Svetske banke o uslovima poslovanja – Doing Business za period 2020–2023. godine, sa Akcionim planom za njegovo sprovođenje** („Sl. glasnik RS“ br. 89/2020). Ambiciozne mere koje su Akcionim planom usvojene, predviđaju niz aktivnosti u nadležnosti različitih ministarstava i državnih organa, sa ciljem da se skrate procedure, vreme i troškovi poslovanja u svih deset oblasti koje meri Doing business lista, kao i da se obezbedi veća transparentnost, ojača zaštita imovine i lica koja žele da investiraju u domaću privredu.

Predmet mera novog Akcionog plana ide u pravcu unapređenja efikasnosti postupka otpočinjanja poslovanja. Jedna od ključnih mera je smanjenje broja procedura potrebnih za započinjanje poslovanja, pa je predlog da se evidentiranje stvarnih vlasnika vrši odmah, u trenutku registracije društva kod Agencije za privredne registre. Nakon što se društvo osnuje, neophodno je da se obezbedi infrastruktura za poslovanje, pa je sledeća faza u započinjanju biznisa ishodovanje dozvola za gradnju, gde se preporuke iz Akcionog plana fokusiraju na potrebu poštovanja rokova za izdavanje građevinskih dozvola, naročito u pojedinim velikim gradovima gde statistike pokazuju velika kašnjenja. Druga inicijativa koja je našla mesto u Akcionom planu je uvođenje eProstora, odnosno omogućavanje potpune digitalizacije postupka donošenja elektronskih planskih dokumenata, što bi uticalo na rokove za izdavanje građevinske dozvole.

Nakon odobrenja za gradnju, potrebno je obezbediti odobrenje za priključak na struju koji se takođe u praksi realizuje u rokovima dužim od zakonskih, a troškovi priključenja su često nesrazmerno visoki stvarnim troškovima. Predlog mera iz Akcionog plana ima za cilj uspostavljanje mehanizma efikasnog priključenja na distributivni sistem električne energije prema stvarnim troškovima priključenja.

Svi izgrađeni objekti u kojima je društvo investitor, za koje je izdata upotrebna dozvola treba da se registruju u katastru nepokretnosti kako bi društvo postalo „knjižni vlasnik“ tih objekata.

Postupak upisa u katastar je značajno unapređen od 2018. godine, međutim, da bi postupak upisa prava u katastar bio u potpunosti izvršen na jednom mestu, potrebno je da se omogući upis prava u katastar direktno od strane javnog beležnika, odnosno, da se javnim beležnicima omogući da u toku postupka overe ili solemnizacije mogu da izvrše validaciju ličnih dokumenata stranaka u bazi Ministarstva unutrašnjih poslova, uz obavezu Republičkog geodetskog zavoda da uvede online sistem za prijavu svih grešaka u registru nepokretnosti do kojih je došlo bez obzira kako je upis vršen (po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke).

Ukoliko se javi potreba društva za dodatnim finansiranjem, plan je da se postupak dobijanja kredita olakša uvođenjem registra zaduženja gde bi banke mogle da prethodno provere informacije o zaduženosti potražioca zajmovnih sredstava. U novom Registru zaduženja bi se evidentirale sve informacije o dugovima građana ka poreskim organima, komunalnim preduzećima i mobilnim operaterima.

Uz uvođenje elektronskog registra potrebno je uvesti elektronsku registraciju svih promena u Registru zaloge, bez podnošenja dodatne dokumentacije, osim zahteva za upis prava.

Ulaganje u druga društva može biti primamljiva investicija, ali pod uslovom da su prava vlasnika kapitala zaštićena na odgovarajući način, koji omogućava transparentnost informacija o svim poslovima u kojima postoji lični interes. S druge strane, Akcionim planom je u skladu sa metodologijom Svetske banke predviđeno propisivanje obaveze pribavljanja saglasnosti svih članova kada novi član želi da pristupi u društvo. Nadležnost za odlučivanje o emisiji novih akcija prebačena je isključivo na najviši organ društva, bez mogućnosti da se ovo pravo delegira na niži organ.

Ispunjavanje finansijskih obaveza kroz plaćanje taksi i naknada, predstavlja dodatno opterećenje novoosnovanim društvima, jer je teško biti siguran koja sve plaćanja postoje ka državi. Upravo iz tog razloga Akcionim planom je predviđeno uvođenje jedinstvenog elektronskog registra naknada i taksi, sa ciljem da se sve one plate jednom godišnje, ukoliko postoji osnov za njihovo plaćanje, kako društvo ne bi svakog meseca bilo u obavezi da vodi računa o plaćanjima ka državi. S druge strane, planirano je da se propiše da namete koji nisu registrovani u tom registru građani i privreda ne moraju da plate, čime bi se obezbedila njihova pravna sigurnost u pogledu tih obaveza.

Brza procedura uvoza i izvoza robe u mnogome olakšava poslovanje ukoliko društvo posluje sa inostranstvom. Ključ unapređenja ove oblasti je u uspostavljanju elektronske platforme za carinjenje robe i dostavljanje dokumentacije u elektronskom obliku uz uvođenje slobodnih zona.

Tokom izvršenja pravnih poslova dešavaju se problemi u naplati dugova i izvršavanju ugovorenih obaveza. Ukoliko strane ne uspeju da se dogovore mirnim putem, upućuju se na sud, vodi se spor radi utvrđivanja prava i obaveza iz ugovora i nakon toga se vodi izvršni postupak kako bi se sprovedla odluka parničnog suda. Prema podacima koje je Svetska banka objavila u svom poslednjem izveštaju, parnica u proseku traje 495 dana dok izvršni postupak traje u proseku 110 dana. Ove cifre obeshrabrujuće deluju na investitore, pa je neophodno preduzeti niz mera radi skraćivanja trajanja sudskih postupaka. Najvažnije mere odnose se na uvođenje softvera koji će omogućiti potpunu automatizaciju u radu sudova, snimanje suđenja, elektronsku komunikaciju sa sudom i učesnicima u postupku, uvođenje alarma u predmetu kao upozorenje sudiji i Ministarstvu pravde da ističu unapred određeni rokovi i dr. Skraćivanjem trajanja sudskih postupaka, smanjili bi se i sudski troškovi koji trenutno iznose 36% od vrednosti imovine u sporu.

Konačno, investitori tokom svog poslovanja mogu imati potraživanja prema nekom društvu koje je otišlo u stečaj. Ukoliko je investitor obezbeđen adekvatnim sredstvom obezbeđenja, imaće status razlučnog poverioca, međutim pokretanjem stečaja prekidaju se svi započeti postupci, a imovina stečajnog dužnika ostaje izuzeta od izvršenja, pa sve aktivnosti u vezi upravljanja imovinom i poslovanje stečajnog dužnika preuzima imenovani stečajni upravnik. Prema metodologiji Svetske banke naš zakonski okvir je dobar, međutim postupak stečaja traje u proseku 2 godine, a troškovi su procenjeni na iznos od 20% vrednosti imovine stečajnog dužnika. U cilju skraćivanja trajanja stečajnog postupka, neophodno je uvesti obaveznu elektronsku prodaju imovine u stečaju, po ugledu na izvršni postupak. Istovremeno, potrebno je ukinuti radnje objave oglasa u visokotiražnim dnevnim novinama, jer stvaraju nepotrebne troškove, a njihov značaj

je u vreme digitalizacije zanemarljiv. Kao jedna od mera koje su predložene kroz Akcioni plan, u cilju kraćeg trajanja postupka stečaja, planirano je propisivanje kraćih zakonskih rokova za prijavu potraživanja u stečaju, kao i rokova vezanih za plan reorganizacije. S druge strane, zvanične informacije o postupcima stečaja nisu transparentne, pa je zadatak Agencije za licenciranje stečajnih upravnika da u narednom periodu započne sa prikupljanjem podataka i vođenjem javnih statistika o troškovima i vremenu potrebnom za sprovođenje stečaja.

Na osnovu mera predviđenih Akcionim planom u drugom kvartalu Ministarstvo privrede pripremi je izmene nekoliko važnih propisa koji se još uvek nalaze u fazi nacрта. Predložene izmene napravljene su u cilju unapređenja uslova za otpočinjanje poslovanja i uvođenja elektronske komunikacije sa nadležnim organima, od postupka registracije društva do sprovođenja elektronske prodaje imovine u stečaju. Istovremeno je ojačana uloga investitora koji kao vlasnik kapitala u društvu. Uvedena je mogućnost da blagovremeno bude informisan o aktivnostima društva, da izvrši uvid u sve akte društva i da aktivno učestvuje u odlučivanju u svim odlukama koje su od uticaja na poslovanje društva. U slučaju stečaja društva, za one stečajne poverioce koji su svoje potraživanje obezbedili založnim pravom omogućeno je da namirenje potraživanja van stečajnog postupka, a uloga Agencije za licenciranje stečajnih upravnika je unapređena uz obavezu da vode različite vrste statistika, da objavljuju podatke u vezi konkretnih stečajnih postupaka i da odluke koje izrekne Agencija ka stečajnim upravicima može biti razlog za razrešenje stečajnog upravnika u konkretnom postupku stečaja. Pripremljeni su sledeći nacrti zakona iz nadležnosti Ministarstva privrede:

- Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o privrednim društvima;
- Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o Centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika;
- Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o stečaju;
- Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o Agenciji za licenciranje stečajnih upravnika.

Tokom ovog kvartala, NALED je učestvovao i u pripremi sledećih propisa iz oblasti imovine i urbanizma:

- Uredbe o uslovima izdavanja izvoda iz lista nepokretnosti i lista voda iz Geodetsko-katastarskog informacionog sistema, od strane javnih beležnika i geodetskih organizacija ("Sl. glasnik RS", br. 91/2020);
- Predloga Uredbe o lokacijskim uslovima, i
- Predloga Pravilnika o postupku sprovođenja objedinjene procedure elektronskim putem.

Uredbom o uslovima izdavanja izvoda iz lista nepokretnosti i lista voda iz Geodetsko-katastarskog informacionog sistema, od strane javnih beležnika i geodetskih organizacija ("Službeni glasnik RS", br. 91/2020) konačno je rešen problem koji poslednjih godina muči građane i privredu Srbije oko načina pribavljanja lista nepokretnosti. Stranke više neće morati po list nepokretnosti da odlaze na šaltere RGZ, već će se kompletan posao prenosa nepokretnosti završavati u kancelariji javnog beležnika.

Po toj uredbi će javni beležnici izdavati izvode tako što će putem aplikacije koju obezbeđuje ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, preko servisne magistrale organa koja je povezana sa sistemom Republičkog geodetskog zavoda Geodetsko-katastarskog informacionog sistema (GKIS), kroz aplikaciju e-Katastar preuzimati **podatke iz centralnog registra katastra nepokretnosti** i odštampani istovetni vizuelni prikaz tih podataka, koji sadrži označenje datuma ažurnosti tih podatka, **overavati svojeručnim potpisom i pečatom**.

Takođe, stranka može tražiti od javnog beležnika, odnosno geodetske organizacije da joj izda izvod iz lista nepokretnosti za lične potrebe. U tom slučaju će joj izvod biti izdat u formi elektronskog dokumenta, overen kvalifikovanim elektronskim potpisom, odnosno kvalifikovanim elektronskim pečatom.

Štampanje dokumenata koje u obavljanju svojih poslova javni beležnici i geodetske organizacije pribavljaju iz baze podataka GKIS-a treba da predstavlja samo izuzetak od pravila da u svom radu koriste dokumenta koja se izdaju u digitalnom formatu.

Obzirom da Republički geodetski zavod obavlja kompletan posao u pogledu uspostavljanja i održavanja baze podataka GKIS-a, omogućava izdavanje izvoda, kao i njihovu distribuciju, Uredbom je ograničen novčani iznos koji javni beležnik i geodetska organizacija naplaćuju na ime naknade troškova za izdavanje izvoda u papirnoj formi i isti ne može biti veći od 540 dinara. Propisano je da se za izdavanje izvoda u formi originalnog elektronskog dokumenta naknada ne plaća.

Donošenje ove Uredbe treba da omogući uštedu vremena građanima i zaposlenim u Zavodu, s obzirom na to da se Zavodu samo tokom jednog meseca podnese 40.000 zahteva za izdavanje predmetnih izvoda, a da je za svaki zahtev zaposlenom u Zavodu potrebno minimum 10 minuta da isti obradi. Stoga ukupna ušteda treba da iznosi više od 1.000 radnih dana na nivou Zavoda, koje zaposleni mogu da utroše na obavljanje drugih, značajnijih poslova. S druge strane, strankama je bilo potrebno u proseku pola radnog dana da bi pribavili izvod iz lista nepokretnosti podnošenjem zahteva preko šaltera Republičkog geodetskog zavoda, što

na mesečnom nivou iznosi čak 20.000 radnih dana, a naknada za izdavanje lista nepokretnosti je bila skoro trostruko veća.

Hrana i poljoprivreda

Uredbom o izmenama uredbe o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2020. godini ("Sl. glasnik RS", br. 52/2020, 75/2020) smanjen je prvobitno planirani obim sredstava za direktna plaćanja u poljoprivredi. Može se pretpostaviti da je jedan od razloga za ovo umanjeње potreba da se budžetska sredstva preusmere na post-COVID-19 jednokratne mere oporavka poljoprivrednih gazdinstava (ali i privrede uopšte), kao i na subvencionisanje kreditnih stopa za primarnu poljoprivrednu proizvodnju. Sredstva su smanjena za 1,8 milijardi dinara, tako da sada ukupna sredstava po osnovu direktnih plaćanja iznose 7,37 milijardi dinara. Ukupan obim sredstava za mere **ruralnog razvoja** smanjen je za 1,3 milijardi dinara i sada iznosi 7,1 milijardi dinara, dok su za subvencije kroz IPARD program predviđena budžetska sredstava u visini 684 miliona dinara i 2,95 milijardi dinara sredstava finansijske pomoći EU.

Pravilnikom o izmenama pravilnika o voćnim sokovima i određenim srodnim proizvodima namenjenim za ljudsku upotrebu ("Sl. glasnik RS", br. 84/2020) pomeren je datum početka primene pravilnika sa 1. jula 2020. na 1. januar 2021. kako bi se subjektima u poslovanju hranom omogućilo dodatno vreme za usaglašavanje sa novim standardima za voćne sokove, nektare i srodne proizvode. Novi Odredbe pravilnika usaglašene su sa EU standardima za voćne sokove i srodne proizvode koje propisuje Direktiva Saveta 2001/112/EZ.

Pravilnik o podsticajima za unapređenje sistema kreiranja i prenosa znanja kroz razvoj tehničko-tehnoloških, primenjenih, razvojnih i inovativnih projekata u poljoprivredi i ruralnom razvoju ("Sl. glasnik RS", br. 76/2020). Prva verzija ovog pravilnika doneta je 2017. godine, a novi Pravilnik propisuje vrste podsticaja za sprovođenje tehničko-tehnoloških, razvojnih i primenjenih projekata u poljoprivredi i ruralnom razvoju, kao i podsticaje koji se odnose na razvoj prognozno-izveštajnih poslova u oblasti zaštite bilja.

Pravilnikom o sadržini, postupku izrade i donošenja programa komasacije („Službeni glasnik RS“, br. 62/20) koji je doneo Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, bliže se propisuje sadržina, postupak izrade i

donošenja programa komasacije, a Odluku o izradi programa komasacije donosi skupština jedinice lokalne samouprave.

Donet je i set tehničkih pravilnika koji bliže propisuju vrste podsticaja i način njihovog ostvarivanja: **Pravilnik o podsticajima za investicije u fizičku imovinu poljoprivrednog gazdinstva kroz podršku podizanja višegodišnjih proizvodnih zasada vinove loze** ("Sl. glasnik RS", br. 84/2020), **Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja prava na podsticaje u stočarstvu po košnici pčela** ("Sl. glasnik RS", br. 76/2020), **Pravilnik o IPARD podsticajima za diverzifikaciju poljoprivrednih gazdinstva i razvoj poslovanja** ("Sl. glasnik RS", br. 76/2020), kao i izmene pravilnika o podsticajima za investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava za nabavku novih mašina i opreme (za **biljnu** i **stočarsku** proizvodnju).

Kada je u pitanju ublažavanje posledica nastalih usled epidemije COVID-19, usvojene su dve uredbe kojima je omogućena finansijska pomoć poljoprivrednim gazdinstvima: **Uredba o novčanoj pomoći poljoprivrednim gazdinstvima u cilju ublažavanja posledica nastalih usled bolesti COVID-19** ("Sl. glasnik RS", br. 57/2020) i **Uredba o finansijskoj podršci poljoprivrednim gazdinstvima kroz olakšan pristup korišćenju kredita u otežanim ekonomskim uslovima usled bolesti COVID-19** ("Sl. glasnik RS", br. 57/2020). Za isplatu direktne novčane pomoći poljoprivrednim gazdinstvima opredeljena su sredstva u ukupnom iznosu od 1,15 milijardi dinara, dok su za sprovođenje Uredbe za olakšani pristup kreditima opredeljena sredstava od ukupno 1,45 milijardi dinara i to kroz subvencionisanje godišnjih premijskih stopa za kredite u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji. NALED-ov Savez za hranu i poljoprivredu je početkom aprila u sklopu **paketa hitnih mera za smanjenje negativnih efekata izazvanih epidemijom korona virusa** preporučio Vladi Republike Srbije uvođenje posebnog paketa podrške sektoru hrane i poljoprivrede, kao i uvođenje elektronske prijave za podsticaje kroz sistem eAgrar. Iako dobrodošao u vreme krize izazvane epidemiološkom situacijom, stiče se utisak da je usvojeni paket finansijske podrške pripremljen na način da doprinese kratkotrajnom oporavku pre svega manjih poljoprivrednika, ali bez jasne strategije na koji način pružiti podršku sektoru hrane i poljoprivrede da se suoči sa ekonomskom krizom i otežanim uslovima poslovanja usled produženih efekata izazvanih epidemijom korona virusa. Dodatno, propuštena je prilika da se uvedu posebne olakšice za manuelno zahtevne poslove (kao što su poslovi u poljoprivredi, naročito u sektoru organske poljoprivredne proizvodnje) produženjem broja dana na koje je moguće prijaviti sezonske radnike na pojednostavljeni način, što bi sigurno olakšalo poljoprivredne radove u vreme zabrane kretanja i manje dostupnosti radne snage. Takođe, setom mera koje je Vlada donela u vreme vandrednog stanja nije omogućeno kretanje poljoprivrednicima i pčelarima starijim od 65 godina što je

otežalo sprovođenje prolećnih agro-tehničkih mera kao i poslove u stočarstvu. Istovremeno, uslovi za dobijanje dozvolje za vreme policijskog časa za sve poljoprivrednike bili administrativno zahtevni, odnosno nije bilo moguće dobiti dozvole za kretanje u vreme policijskog časa na duži period, već su se zahtevi podnosili na dnevnom nivou. Stoga je preporuka NALED-a da se u sklopu pripreme za naredni (ili produženi) talas epidemije pripreme mehanizmi reagovanja i primene preporuke za lakše funkcionisanje poljoprivredne proizvodnje i prerade i distribucije hrane. Posebno je važno da se procedura izdavanja dozvola za kretanje u slučaju uvođenja novih restrikcija dodatno optimizuje i ubrza za posebno osetljiv sektor hrane i poljoprivrede, kao i da se u pažljivo prate efekti pandemije na ovaj sektor kako bi se buduće politike podsticaja dizajnirale na način da imaju najbolji mogući efekat i doprinesu održivosti sektora. Primer za to mogu biti pojedine države u Evropi i svetu, koje su za vreme trajanja pandemije uvele privremene mere fleksibilnosti za subjekte u poslovanju hranom pri primeni propisa, poput deklarisanja koje uzima u obzir poreklo sastojka.

Zdravstvo

Odluka o zabrani izvoza lekova ("Sl. glasnik RS", br. 55/2020) koja je, uz određene izmene bila na snazi od 16. marta 2020. prestala je da važi na osnovu Odluke o prestanku važenja Odluke o zabrani izvoza lekova ("Službeni glasnik RS", broj 60/2020). Time je od 24. aprila 2020. ukinuta zabrana izvoza lekova koja je efektivno bila na snazi od 16. marta 2020, uz određene derogacije koje su pojedinim kompanijama omogućile izvoz. NALED-ov Savez za zdravstvo je u više navrata ukazivao na potrebe preispitivanja usvajanja ovakve odluke, predlažući uvođenje transparentnog mehanizma za dobijanje dozvole za izvoz lekova, pre svega u zemlje regiona.

Zaštita životne sredine

Uredbom o utvrđivanju plana smanjenja ambalažnog otpada za period 2020-2024 („Službeni glasnik RS“, br. 81/2020) Vlada Republike Srbije usvojila je Plan smanjenja ambalažnog otpada za period 2020-2024. godine, kojim se utvrđuju nacionalni ciljevi upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom. Planom je predviđeno povećanje stope reciklaže ambalažnog otpada po 1 procentni poen godišnje, tako da do kraja 2024. godine 60% godišnje težine proizvedenog ambalažnog otpada bude reciklirano. U specifičnim ciljevima definisane su planirane stope reciklaže za papir/karton (70%), plastiku (42%), staklo (48%), metal (49%) i

drvo (24%). Prema direktivi Evropske unije o ambalaži i ambalažnom otpadu (2018/852), članice EU će do kraja 2025. godine reciklirati 65% godišnje težine ambalažnog otpada, što je za 5 procentnih poena više od stope koja je planirana u Srbiji za 2024. godinu. Srbija je u najvećem zaostatku za članicama EU kada je reč o stopi reciklaže stakla (EU 70%, RS 48%) i reciklaži plastike (EU 50%, RS 48%). Planovi za reciklažu metalne i drvene ambalaže se poklapaju sa ciljevima Evropske unije, dok se planirana stopa reciklaže za ambalažu od papira i kartona razlikuje za 5 procentnih poena (EU 75%, RS 70%).

Uredbom o utvrđivanju programa finansiranja aktivnosti i mera unapređenja efikasnog korišćenja energije u 2020. godini („Službeni glasnik RS“, br. 63/20) utvrđuje se Program finansiranja aktivnosti i mera unapređenja efikasnog korišćenja energije u 2020. godini, kojim treba da budu postignuti sledeći posebni ciljevi i to:

- ostvarivanje uštede energije i njeno racionalno korišćenje primenom proverenih savremenih tehnologija i proizvoda čije je korišćenje ekonomski opravdano;
- korišćenje obnovljivih izvora energije za sopstvene potrebe;
- uposlenost privrednih subjekata;
- zaštita životne sredine kroz smanjene emisije gasova koji stvaraju efekat staklene bašte (GHG gasovi);
- povećanje javne svesti o značaju energetske efikasnosti.

Nosioci Programa su Republika Srbija, jedinice lokalne samouprave, privredna društva, odnosno druga pravna lica čiji je osnivač JLS, autonomna pokrajina, odnosno Republika Srbija.

Odluka o dodeli podsticajnih sredstava po javnom konkursu za ponovnu upotrebu i iskorišćavanje otpada kao sekundarne sirovine, za dobijanje energije ili za proizvodnju kesa-tregerica za višekratnu upotrebu za 2019. godinu doneta je 4. maja 2020. Budžetom za 2020. godinu prvobitno je za reciklažnu industriju bilo opredeljeno 3,5 milijardi dinara, da bi nakon donošenja **Zakona o važenju uredbi koje je Vlada uz supotpis predsednika Republike donela za vreme vanrednog stanja i koje je Narodna skupština potvrdila i Uredbe o izmeni opštih prihoda i primanja, rashoda i izdataka budžeta Republike Srbije za 2020. godinu radi otklanjanja štetnih posledica usled bolesti COVID-19**, sredstva bila smanjena na 2,6 milijardi dinara što je i ukupan opredeljeni iznos koji je ovim konkursom i potpisanim ugovorima, dodeljen reciklerima. Stoga je 9. juna Ministarstvo zaštite životne sredine potpisalo je ugovore sa 22 firme iz reciklažne industrije koje su preko konkursa ostvarile pravo na podsticajna sredstva za tretman otpada. Odmah nakon dodele sredstava

za 2019. godinu, 10. juna raspisan je **javni konkurs za dodelu podsticajnih sredstava za 2020.** i prijave će se primati do 31. januara 2021. godine.

U skladu sa **Odlukom o ukidanju vanrednog stanja** („Službeni glasnik RS“, br. 65/2020), Agencija za zaštitu životne sredine je produžila rok za dostavljanje izveštaja za Nacionalni registar izvora zagađivanja (NRIZ) i Katastar kontaminiranih lokacija (KKL) do 15. juna 2020. godine o čemu je NALED blagovremeno obavestio sva pravna lica, preduzetnike i lokalne samouprave koje izveštavaju ka Nacionalnom registru izvora zagađivanja i Katastru kontaminiranih lokacija.

Kao preduslov za uvođenje koncepta cirkularne ekonomije kroz mehanizme javnih politika kao što je Nacionalni program za cirkularnu ekonomiju, Ministarstvo zaštite životne sredine uz podršku UNDP-a izradilo je dokument pod nazivom **Mapa puta za cirkularnu ekonomiju**. Na ovaj način, po uzoru na zemlje kao što su Slovenija, Finska, Holandija, Španija i dr. napravljen je prvi korak i pokrenut je dijalog između donosioca odluka i predstavnika industrije, akademskog sektora i civilnog društva, u cilju podsticanja industrije na inovacije, povećanja tržišnih mogućnosti proizvodnje kroz cirkularne poslovne modele, kreiranja novih radnih mesta i unapređenja poslovanja, a uz očuvanje životne sredine. Nakon izrade ovog dokumenta, fokus u narednoj godini bi trebalo da bude na kreiranju strateškog dokumenta, odnosno programa za cirkularnu ekonomiju.

PROPISI U PRIPREMI

Utišak je da je u drugom kvartalu, veći broj propisa bio u procesu pripreme, dok je manji broj usvojenih. U nastavku dajemo njihov kratak pregled.

Podsticanje preduzetništva, zapošljavanja i fer konkurencije

Predlog zakona o bezbednosti i zdravlju na radu nalazi se u skupštinskoj proceduri od decembra prošle godine. Važeći zakon nije bitno menjan u prethodnih 15 godina, sem nekoliko izmena iz 2015. i 2017, u cilju daljeg usklađivanja sa pravom Evropske unije i standardima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, naročito sa **Direktivom 89/391/EEZ** i posebnim konvencijama Međunarodne organizacije rada koje je naša država ratifikovala.

Takođe je bilo potrebno izvršiti usklađivanje tog zakona sa izmenama drugih propisa - usklađivanje sa odgovarajućim odredbama Zakona o radu, Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Zakona o zdravstvenom osiguranju, Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakona o zdravstvenoj dokumentaciji i evidencijama u oblasti zdravstva, Zakona o planiranju i izgradnji, Zakona o rudarstvu i geološkim istraživanjima, Zakona o visokom obrazovanju, Zakona o privrednim društvima, Zakona o prekršajima, Zakona o opštem upravnom postupku, Zakona o inspekcijском nadzoru i dr.

Glavni cilj predloženog Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu je sprečavanje povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, a u vezi sa uređenjem aktivnosti, uspostavljanjem prava i odgovornosti poslodavca i zaposlenih za primenu mera kojima će se obezbediti ostvarivanje najviših standarda bezbednosti i zaštita zdravlja zaposlenih.

Pretpostavka je da će usvajanjem i sprovođenjem ovog zakona obezbediti uslovi za viši stepen bezbednosti i zdravlja na radu i bolje uslove rada, u cilju sprečavanja i smanjenja povreda na radu, profesionalnih bolesti i

bolesti u vezi sa radom. Članovi NALED-a su davali komentare i sugestije koje su se odnosile na unapređenje i izmenu pojedinih odredbi zakona i to:

- da se izmeni naziv zakona tako da glasi „Zakon o zaštiti zdravlja i bezbednosti na radu“, kao i da ista odrednica “zaštita zdravlja i bezbednost na radu” bude intergrirana u celokupnom tekstu zakona;
- da se propišu opšta načela zaštite zdravlja i bezbednosti na radu, kao na primer: „načelo prevencije i predostrožnosti“, „načelo jačanja svesti“, „načelo obaveštavanja i informisanja eksternih i internih zainteresovanih strana“, „načelo saradnje i koordinacije“, „načelo najbolje dostupne tehnike“

Nacrt Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privrednim društvima je pripremljen pre svega u cilju unapređenja zaštite prava manjinskih akcionara i uređenja odnosa u društvu sa ograničenom odgovornošću na način koji će poboljšati poziciju Srbije na Doing Business listi Svetske banke u ovoj oblasti. Tako su, u cilju zaštite i unapređenja manjinskih članova društva, predložene su izmene i dopune Zakona u pogledu: posredovanja u rešavanju sporova između članova društva i društva; preciziranja odredbi Zakona koje se odnose na zaključivanje poslova i radnji u kojima postoji lični interes (sadržina obaveštenja, nadležni organ za davanje odobrenja, podaci koje je društvo dužno da navede u godišnjim finansijskim izveštajima, pravo na podnošenje tužbe za poništaj pravnog posla ako nije zaključen po tržišnoj (fer) ceni, dokumentacija koju je društvo dužno da čuva i stavi na raspolaganje svakom članu društva); uvođenja obaveze za društvo da akcionaru učini dostupnim podatke o iznosu i strukturi naknade i stimulacije direktora, odnosno izvršnog direktora i člana nadzornog odbora, ako je upravljanje društva dvodomno; kao i u pogledu organa nadležnog za donošenje odluke o izdavanju akcija do iznosa odobrenog kapitala. Takođe, predloženo je da se isključi mogućnost da članovi društva s ograničenom odgovornošću osnivačkim aktom isključe pravo preče kupovine udela. Predloženo je i da se Zakon izmeni tako što će se propisati da u društvu sa ograničenom odgovornošću skupština odobrava pristupanje novog člana jednoglasno.

Predložena rešenja u zakonu imaće pozitivan uticaj na transparentnost pri zaključivanju poslova, odnosno preduzimanju pravnih radnji u kojima postoji lični interes lica koja imaju posebne dužnosti prema društvu, na podizanje nivoa svesti i odgovornosti direktora, članova nadzornog odbora, zastupnika i prokurista u pogledu poštovanja zakonskih odredbi pri zaključivanju pravnog posla, odnosno preduzimanju pravne radnje u kojima postoji lični interes, kao i na transparentnost podataka o visini i strukturi naknada i stimulacija menadžmenta akcionarskog društva.

Takođe je poboljšán položaj manjinskih članova društva s ograničenom odgovornošću u slučaju prijema novog člana u društvo, jer je predloženo da skupština odlučuje jednoglasno o odobravanju pristupanja novog člana društva, kao i o povećanju kapitala novim ulogom člana koji pristupa društvu.

Davanjem mogućnosti za medijaciju, odnosno mirno rešavanje spora između privrednog društva i članova društva, kroz uvođenje obaveze posredovanja u rešavanju spora, a pre pokretanja parničnog postupka, omogućava se brže rešavanje spora i niži troškovi u odnosu na sudske troškove koji bi nastali eventualnim pokretanjem parnice, a što će pozitivno uticati kako na članove društva, tako i na samo društvo.

Pored toga, predložena rešenja imaće pozitivan uticaj i na manjinske članove društva i potencijalne investitore, što će svakako unaprediti privrednu aktivnost.

Ipak, resorno ministarstvo i dalje ne prihvata već višegodišnju preporuku NALED-a da se omogućiti prinudna likvidacija društava kapitala, uz poštovanje pravila o ograničenoj odgovornosti članova. Problem je u međuvremenu aktuelizovan, i ako se pod hitno ne reši, pretil da izazove velike probleme brojnim građanima, ali i sudovima. Da podsetimo, NALED je i u poslednjoj Sivoj knjizi 12 dao preporuku pod rednim brojem 2.3, kojom se predlaže brisanje st. 4. i 5. u članu 548. Zakona o privrednim društvima. Sporne odredbe, čije brisanje NALED predlaže, propisuju neograničenu solidarnu odgovornost svih kontrolnih članova društva sa ograničenom odgovornošću i akcionarskih društava za obaveze društva, u slučaju prinudne likvidacije društva, koja se sprovodi kada zbog „pasiviziranja“ društva nastupe strogo formalni uslovi za likvidaciju tog društva. Tu likvidaciju po službenoj dužnosti sprovodi Registrator koji vodi Registar privrednih subjekata pri Agenciji za privredne registre. U praksi sporne odredbe nisu primenjivane od 2011. godine, jer do prošle godine APR nije ni sprovodio prinudne likvidacije, iako su brojna društva već godinama ispunjavala uslove za takvu likvidaciju. Međutim, od pre godinu dana APR je počeo ubrzano da sprovodi prinudne likvidacije i postoji bojazan da će se otvoriti gomila sporova, u kojima će poverioci od članova prinudno likvidiranih društava tražiti naplatu svojih starih potraživanja, sa nagomilanim kamatama. Skrećemo pažnju da je univerzalno prihvaćeno pravilo da članovi društava kapitala (doo i ad) ne mogu da odgovaraju za obaveze društva, pa se sporne odredbe suprotne međunarodno prihvaćenim pravnim standardima, opštim pravilima propisanim čl. 17, 139 . i 245. Zakona o privrednim društvima, kao i suštinskoj specifičnosti ove forme pravnih lica. Slično rešenje nije poznato u uporednoj praksi, a izazvaće velike probleme brojnim građanima, bivšim suvlasnicima firmi, koje su postale nelikvidne usled objektivnih tržišnih uslova, a ne zbog prevarnih radnji svojih članova. Napominjemo da su u slučaju prevarnih radnji uprave i

članova privrednih društava dostupni drugi pravni mehanizmi za naplatu potraživanja od tih lica („probojna“ tužba ili odšetni zahtevi u i nakon krivičnog postupka). Napominjemo da je potreba za ovom izmenom Zakona hitna i da je ta izmena važnija od svih izmena koje se predlažu, jer se očekuje da će u drugoj polovini ove i početkom naredne godine biti pokrenuti brojni sporovi prema fizičkim licima, koja po opštim pravilima i međunarodnim pravnim standardima ne mogu i ne smeju biti obavezana da plaćaju te dugove.

Nacrtom Zakona o izmenama i dopunama zakona o Centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika predložene su izmene i dopune kojima se propisuje da se u slučaju osnivanja Registrovanog subjekta elektronskim putem, osnivač smatra ovlašćenim licem za evidentiranje podataka (lično ime, JMBG, broj pasoša, kao i osnov za sticanje svojstva stvarnog vlasnika), čime se omogućava da se istovremeno sa osnivanjem registrovanog subjekta izvrši evidentiranje stvarnog vlasnika u Centralnu evidenciju.

Ukoliko osnivač ne iskoristi ovu mogućnost, ostaje obaveza lica koje je ovlašćeno za zastupanje u Registrovanom subjektu da u roku od 15 dana od dana osnivanja evidentira stvarnog vlasnika u Centralnu evidenciju, a s tim u vezi ostaje i njegova odgovornost za evidentiranje podataka u propisanom roku, za tačnost podataka koje je evidentirao, kao i za čuvanje odgovarajućih, tačnih i ažurnih podataka i dokumenata na osnovu kojih je evidentirao stvarnog vlasnika.

Nacrtom je predviđen i novi član 14a kojim se propisuje prekršaj i odgovornost osnivača u postupku osnivanja Registrovanog subjekta elektronskim putem i njegova odgovornost za tačnost podataka koje je evidentirao.

Napominjemo da ni u slučaju izmena ovog zakona resorno ministarstvo nije prihvatilo suštinsku sugestiju NALED-a, koja je izneta u Sivoj knjizi 12, u preporuci pod rednim brojem 2.4, da se briše odredba o statusnom dejstvu upisa u Centralnu evidenciju stvarnih vlasnika. U konkretnom slučaju je sporna odredba člana 9. stav 2. Zakona, kojom je propisano statusno pravno dejstvo upisa u Centralnu evidenciju, tj. da podaci o stvarnom vlasniku upisani u tu evidenciju proizvode pravno dejstvo prema trećim licima narednog dana od dana objavljivanja tih podataka na internet strani (portalu) APR-a. Smatramo da je propisivanje konstitutivnog dejstva upisa u Centralnu evidenciju prema upisanom stvarnom vlasniku štetno, pre svega zbog diskvalifikovanja Registra privrednih subjekata kao statusnog registra. Napominjemo da u uređenim pravnim sistemima ne mogu u isto vreme postojati dva statusna registra sa istom vrstom podataka, u ovom slučaju podataka o vlasnicima kapitala, koji proizvode dejstvo prema trećim licima. Naime, nameće se

pitanje ko će po osnovu vlasništva nad društvom biti odgovoran prema trećim licima za obaveze tog privrednog društva ako su u Registru privrednih subjekata i Centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika kao vlasnici kapitala upisana različita lica? Ovakvo rešenje je opasno pre svega jer konstituiše odgovornost „stvarnih vlasnika“ prema trećim licima, koji se u tu evidenciju upisuju bez svog znanja, a isključivo na osnovu prijave zastupnika društva, koja može biti pogrešna. Ako upis kao što je to sada propisano ima konstitutivno dejstvo prema trećim licima, onda to znači da treća lica mogu prema licima upisanim u taj registar isticati potraživanja, a ta lica bi u slučaju pogrešnog upisa imala pravo da podnose regresne tužbe prema Republici Srbiji, čijom su greškom evidentirani kao stvarni vlasnici. Zbog toga predlažemo da se u članu 9. Zakona o centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika briše stav 2, koji propisuje statusno dejstvo tog upisa. Suštinski, upis u ovu evidenciju treba da ima informativni karakter, a sam upis ne može stvarati više ili manje odgovornosti stvarnih vlasnika nego što ih imaju u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o obligacionim odnosima i drugim opštim propisima.

Imovina i urbanizam

Nacrtom Zakona o izmenama i dopunama zakona o stečaju dodatno je povećana efikasnost stečajnog postupka, smanjeni su troškovi postupka i povećana je transparentnost, tako što je svim poveriocima i zainteresovanim licima omogućeno da se u svakom trenutku informišu o postupcima. Izmenama i dopunama se izvršilo i usklađivanje sa pojedinim odredbama Zakona o opštem upravnom postupku. Glavne novine u Nacrtu zakona predviđaju da se oglasi, rešenja i drugi akti suda dostavljaju ovlašćenoj organizaciji radi javnog objavljivanja na internet strani te organizacije. Na ovaj način je data mogućnost svim poveriocima i zainteresovanim licima da u svako doba mogu pratiti tok stečajnog postupka i unapred pripremljene planove organizacije (UPPR). Takođe, Nacrt zakona predviđa i da se prodaja imovine stečajnog dužnika može sprovoditi elektronski, putem posebnog internet portala ovlašćene organizacije za prodaju imovine stečajnog dužnika.

U cilju veće transparentnosti postupka predlaže se izmena člana 148. Zakona, tako što će se propisati da se rešenje o zaključenju stečajnog postupka objavljuje na oglasnoj tabli suda, elektronskoj oglasnoj tabli suda, na internet stranici ovlašćene organizacije i u „Službenom glasniku Republike Srbije“. Precizirano je da se odabir stečajnih upravnika vrši sa opšte ili posebne liste aktivnih stečajnih upravnika u zavisnosti od kriterijuma za razvrstavanje pravnih lica (mikro, malo, srednje ili veliko pravno lice). Agencija je dužna da na

osnovu imenika stečajnih upravnika sačinjava listu aktivnih stečajnih upravnika i da je objavi na svojoj internet strani.

Predloženo je pooštavanje mera i sankcija prema stečajnim upravicima, u slučaju utvrđenih nepravilnosti u njihovom radu, kroz obavezu stečajnog sudije da u slučaju izricanja disciplinske mere novčane kazne u iznosu od 1.000.000 dinara, razreši stečajnog upravnika u predmetu u kome je izrečena takva disciplinska mera.

U članu 59. Nacrta zakona su precizirani mehanizmi za određivanje predujma za pokretanje stečajnog postupka i postavljeni jasniji kriterijumi za određivanje visine predujma u svakom konkretnom predmetu. U cilju smanjenja troškova, izmenom stava 3. u članu 71. Zakona ukinuta je obaveza objavljivanja oglasa o otvaranju stečajnog postupka u jednom visokotiražnom dnevnom listu, već se umesto toga objavljuje na internet stranici ovlašćene organizacije. Na kraju su, u cilju bržeg i efikasnijeg sprovođenja stečajnog postupka skraćeni rokovi za zakazivanje ročišta.

Nacrtom Zakona o izmenama i dopunama zakona o Agenciji za licenciranje stečajnih upravnika, u cilju unapređenja pozicije na Doing Business listi, propisano je uspostavljanje elektronske prodaje nepokretnosti i izdavanja u zakup imovine u stečaju, vođenje obavezne statistike u vezi sa stečajnim postupcima i usklađivanje sa određenim odredbama Zakona o opštem upravnom postupku. U cilju povećanja transparentnosti stečajnog postupka predložena je izmena člana 3a Zakona, tako da se omogući svim zainteresovanim licima i poveriocima da u svako doba mogu da prate tok stečajnog postupka i stanje stečajne mase konkretnog stečajnog dužnika.

Novim članom 3ž Zakona je propisani uslovi za brisanje iz imenika stečajnih upravnika u slučaju oduzimanja licence, na način da direktor Agencije donosi rešenje o brisanju stečajnog upravnika iz imenika u slučaju oduzimanja licence, prestanka važenja licence zbog isteka roka ili smrti stečajnog upravnika. Dopunom člana 5a Zakona je propisano da je Agencija upravlja elektronskim portalom preko koga se mogu elektronskim putem sprovođiti postupci prodaje, izdavanja u zakup i drugi postupci u vezi sa imovinom i pravima stečajnog dužnika, kao i da Agencija preko portala objavljuje oglase, rešenja i druge akte suda u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečaj.

Predlogom Uredbe o lokacijskim uslovima izvršena su usaglašavanja sa izmenama Zakona o planiranju i izgradnji usvojenim tokom 2019. i početkom 2020. godine. Pre svega, prezirana je forma i sadržina lokacijskih uslova. Vrlo je važna izmena kojom je precizirano da lokacijski uslovi treba da sadrže samo spisak uslova za projektovanje i priključenje, pribavljenih tokom izrade uslova, a ne da se ti uslovi prepisuju, jer se u praksi dešavalo da su ti uslovi prepisivani u lokacijske uslove i to često nejasno ili pogrešno, što je na strani investitora stvaralo pravnu nesigurnost. Takođe, u poslednjem momentu je na inicijativu Sekretarijata za javne politike uneta i dopuna da lokacijski uslovi treba da sadrže i spisak ugovora o izgradnji nedostajuće infrastrukture, koje po izdatim uslovima za projektovanje i priključenje investitor treba zaključi sa imaoima javnih ovlašćenja, sa označenjem faze objedinjene procedure u kojoj taj ugovor investitor treba da dostavi. Ovo rešenje će omogućiti da se naknadne faze objedinjene procedure, a naročito postupak izdavanja građevinske dozvole, krajnje formalizuju i ubrzaju, jer će se eliminisati potreba naknadnih „pregledanja“ uslova za projektovanje i priključenje, u cilju provere koji ugovori u toj fazi treba da se dostave.

Važno je istaći novine u odredbama koje su regulisane članovima 36. i 37. Uredbe, a koje se odnose na utvrđivanje statusa imaoaca javnih ovlašćenja. Propisano je da status imaoaca javnih ovlašćenja nadležni organ utvrđuje na osnovu zakona kojim je imaoocu javnih ovlašćenja poverena ta nadležnost i odluke jedinice lokalne samouprave kojom je nekom pravnom licu, organu ili organizaciji poverena nadležnost u oblasti izdavanja uslova za projektovanje i priključenje za potrebe izdavanja lokacijskih uslova u postupku objedinjene procedure.

Takođe je precizirano da nadležna ministarstva i jedinice lokalne samouprave vode spisak organa, organizacija i pravnih lica (sa tačno navedenim podacima), kojima su poverili ovlašćenja za izdavanje uslova za projektovanje i priključenje iz njihove nadležnosti, kao i da ažurirane spiskove najmanje jednom godišnje, odnosno prilikom svake promene podataka imaoaca javnih ovlašćenja dostavljaju registratoru Centralne evidencije. Registrator Centralne evidencije ima obavezu objavljivanja spiskova imaoaca javnih ovlašćenja na internet strani Agencije za privredne registre, kao i dostavljanja spiskova ministarstvu nadležnom za poslove građevinarstva, radi informisanja. Ovi spiskovi treba da omoguće uvođenje svih imaoaca javnih ovlašćenja u Centralni informacioni sistem koji vodi APR (CIS), te eliminaciju loše prakse brojnih imaoaca javnih ovlašćenja da svoje uslove i saglasnosti daju mimo objedinjene elektronske procedure, što je usporavalo postupak, komplikovalo proceduru i u praksi stvaralo uslove njihovog netransparentnog i koruptivnog postupanja.

Predlog Pravilnika o postupku sprovođenja objedinjene procedure elektronskim putem je takođe izrađen u skladu sa poslednjim izmenama Zakona o planiranju i izgradnji iz 2020. godine. U delu koji uređuje formu u kojoj se dostavljaju akta, način i vreme dostave i zavođenja u objedinjenoj proceduri i pribavljanje podataka po službenoj dužnosti, propisano je da se potpisivanje elektronskih dokumenata koji se dostavljaju kroz CIS može izvršiti i elektronskim pečatom. Konkretizovana su lica koja su ovlašćena da svojim potpisom verifikuju dokument koji je nastao digitalizacijom dokumenta koji je izvorno sačinjen u papirnoj formi i i propisana je obaveza pribavljanja podataka preko Servisne magistrale, u svim slučajevima u kojima je te podatke nemoguće pribaviti direktno kroz CIS.

Zadržano je važeće rešenje da treće lice koje traži da mu se u postupku koji se sprovodi u određenoj fazi objedinjene procedure prizna svojstvo stranke u postupku, odnosno ako na odluke donete u tom postupku izjavljuje pravne lekove, nije dužno da koristi elektronske dokumente, već da može podneske i dokumentaciju nadležnom organu dostavljati i u papirnoj formi.

U delu koji se odnosi podnošenje zahteva za izdavanje građevinske dozvole i podnošenje potrebne dokumentacije, član 16. važećeg Pravilnika je dopunjen tačkom 10), koja propisuje da se uz zahtev prilaže i „izjava glavnog projektanta koji je overio izvod iz projekta za građevinsku dozvolu da su svi podaci iz tog izvoda odgovarajući projektu za građevinsku dozvolu i da su usklađeni sa lokacijskim uslovima na osnovu kojih je podnet zahtev za izdavanje građevinske dozvole, ako ta izjava nije sadržana u izvodu iz projekta za građevinsku dozvolu.“. Time je pojačana odgovornost projektanta, a eliminisana potreba za proveru da li je izvod izrađen u skladu sa tehničkom dokumentacijom.

Članom 21. stav 3. Pravilnika je precizirano i da se u slučaju ako je građevinska dozvola ožalbeno isključivo zbog visine doprinosa za uređenje građevinskog zemljišta, uključujući i nepriznavanje prava na umanjeње po osnovu ulaganja u infrastrukturu u skladu sa ugovorima sa imaočima javnih ovlašćenja, ta građevinska dozvola postaje konačna u preostalom delu. Ovo preciziranje je izvršeno zbog pogrešne primene Zakona o opštem upravnom postupku u praksi, jer su nadležni organi odbijali da potvrde prijavu radova po takvim građevinskim dozvolama, pozivajući se da je cela dozvola, tj. rešenje ožalbeno, te da se zbog toga radovi ne mogu prijaviti do okončanja tog postupka. Imajući u vidu činjenicu da investitori imaju pravo i da pokrenu upravni spor protiv takvog rešenja, takva praksa je dovođila do odlaganja izgradnje i za više od godinu dana, što je obesmišljavalo poslovanje investitora koji su gradili za tržište. Ovom odredbom je precizirano da investitori u tom slučaju dostavljaju nadležnom organu samo adekvatno obezbeđenje u visini utvrđenog

iznosa doprinosa, kako bi se nadležni organ pouzdano naplatio u skladu sa konačno i pravnosnažno utvrđenim doprinosom.

Kada je reč o prijavi radova, u delu koji se odnosi na prijavu radova pod tačkom 4) ponovo je propisano i podnošenje „tipskog ugovora za izgradnju priključka na distributivni sistem električne energije, koji je operator distributivnog sistema električne energije dostavio investitoru uz uslove za projektovanje i priključenje, u postupku izdavanja lokacijskih uslova, u skladu sa kojim je izdata građevinska dozvola u odnosu na koju se vrši prijava radova, a koji je potpisan kvalifikovanim elektronskim potpisom, odnosno kvalifikovanim elektronskim pečatom investitora, odnosno njegovog punomoćnika“. Članom 30. Tačka 3) Pravilnika propisana je obaveza nadležnog organa da dostavi organu distributivnog sistema potpisan tipski ugovor.

Na kraju, članom 44. Pravilnika unapređen je postupak izdavanja upotrebne dozvole, tako što je propisano da nadležni organ pre izdavanja upotrebne dozvole dostavlja organu nadležnom za poslove državnog premera i katastra elaborat geodetskih radova, radi provere mogućnosti upisa objekta u katastar u skladu sa tim elaboratom. Ova „pred procedura“ treba da eliminiše praksu vraćanja dokumentacije za upis prava svojine po upotrebnoj dozvoli, tj. obustavu postupka upisa od strane Službe katastra zbog neusklađenosti upotrebne dozvole i elaborata geodetskih radova.

Hrana i poljoprivreda

Pravilnikom o kontroli u sertifikaciji u organskoj proizvodnji i metodama organske proizvodnje bliže se propisuju uslovi koje treba da ispuni kontrolna organizacija za obavljanje poslova kontrole i sertifikacije u organskoj proizvodnji, metode organske biljne i stočarske proizvodnje, dužina trajanja perioda konverzije u biljnoj i stočarskoj proizvodnji, način vršenja kontrole u organskoj proizvodnji, kao i tehnološki postupci prerade, sastojci, aditivi i pomoćne supstance u koje se koriste u preradi organskih proizvoda, izgled oznake i nacionalnog znaka organskih proizvoda kao i način skladištenja i prevoza organskih proizvoda.

Nacrtom pravilnika o kvalitetu za proizvode ribarstva, školjkaše, morske ježeve, morske krastavce, žabe, kornjače, puževe i njihove proizvode usvojen je značajan deo komentara koji je NALED-ov Savez za hranu i poljoprivredu uputio na ovaj tehnički propis o kvalitetu. Među usvojenim komentarima je i odredba da proizvodi proizvedeni i stavljeni u promet u skladu sa odredbama trenutno važećeg pravilnika o kvalitetu

mogu ostati u prometu do isteka roka trajanja. Pravilnik je sredinom juna objavljen na sajtu Ministarstva privrede na platformi za komentare država CEFTA i očekuje se da bude usvojen u najskorijem roku, nakon isteka roka od 30 dana za dostavljanje komentara.

Izmenama i dopunama Pravilnika o deklarisanju, označavanju i hrane u cilju usklađivanja sa sprovedbenom Uredbom Komisije (EU) 2018/775 biće obavezno navođenje zemlje porekla glavnog sastojka hrane samo za proizvode na kojima je navedena zemlja porekla i ukoliko zemlja porekla proizvoda nije ista sa zemljom porekla glavnog sastojka.

Pravilnikom o kvalitetu proizvoda od voća i povrća biće zamenjen **Pravilnik o kvalitetu proizvoda od voća, povrća, pečurki i pektinskih preparata** iz 1979. godine, koji je menjan nekoliko puta nakon toga, a poslednji put 2015. Članovi NALED-ov Saveza za hranu i poljoprivredu dostavili su komentare na nacrt teksta ovog propisa. S obzirom da je u pitanju tehnički propis, očekuje se da će u narednom periodu biti objavljen na stranici [Ministarstva privrede](#) u skladu sa CEFTA i TBT sporazumom Svetske trgovinske organizacije, kako bi u periodu od 30 dana postojala mogućnost dostavljanja komentara nadležnoj instituciji u Republici Srbiji.

Opšti utisak na osnovu teksta Predloga **uredbe o određivanju podsticaja radi privlačenja direktnih ulaganja u oblasti proizvodnje prehrambenih proizvoda** da ona neće doneti značajna unapređenja u odnosu na uredbu iz 2019. godine. NALED je putem Zajedničke grupa za unapređenje pozicije Republike Srbije na rang-listi Svetske banke čiji je član, dostavio komentare na predlog teksta nove Uredbe, sugerišući da se u kontekstu podsticaja sagleda celokupan lanac snabdevanja i predvide posebni podsticaji za projekte koji uključuju ulaganje i razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje, zajedno sa razvojem prerađivačkih kapaciteta. Dodatno, predloženo je da se investicije u ITC tehnologije, sertifikaciju i uvođenje inovativnih proizvodnih procesa, kao i investicije koje smanjuju štetne efekte na životnu sredinu mogu smatrati prihvatljivim sa aspekta Uredbe.

Pravilnikom o materijalima i predmetima u kontaktu sa hranom biće obuhvaćeni svi materijali koji dolaze u kontakt sa hranom, uključujući ambalažu za pakovanje hrane, kao i predmete opšte upotrebe. Predlogom propisa nije predviđen prelazni period za njegovu primenu, što se do sada pokazalo kao loša praksa koja nije u skladu sa dobrom praksom u EU i državama članicama. Planirano je da novi pravilnik stupi na snagu u septembru 2020.

COVID-19: USVOJENI PROPISI

I u drugom kvartalu, do donošenja Odluke o ukidanju vanrednog stanja Vlada Republike Srbije je na predlog nadležnih ministarstava donela još nekoliko uredbi, odluka, zaključaka i mera kojima reguliše oblasti od značaja za poslovanje privrede i kretanje i prava građana za vreme vanrednog stanja. U nastavku teksta, dat je kratak pregled ključnih akata:

Ograničenje kretanja i okupljanja

U drugom kvartalu ove godine je još dva puta je menjana Uredba o merama za vreme vanrednog stanja („Službeni glasnik RS“, br. 31/20 , 36/20 , 38/20 , 39/20 , 43/20 , 47/20) (izmene su objavljene u „Službenom glasniku RS“, br. 49/20 i 53/20), na način da se:

- Zabranjuje kretanje na javnim mestima, odnosno van stanova, prostorija i objekata za stanovanje u stambenim zgradama i izvan domaćinstva (okućnica) pod određenim uslovima licima starijim od 70 i 65 godina;
- Zabranjuje obavljanje delatnosti pružanja frizerskih i kozmetičkih usluga, pedikira, manikira, usluga fitnes klubova i teretana, aktivnosti turskih kupatila, sauna i parnih kupatila, solarijuma, salona za mršavljenje, salona za masažu i drugih usluga nege, održavanja i ulepšavanje lica i tela kod kojih je priroda delatnosti pružanja usluge takva da zahteva blizak kontakt između pružaoca i korisnika usluge.

Naredba o zabrani okupljanja u Republici Srbiji na javnim mestima u zatvorenom i otvorenom prostoru („Službeni glasnik RS“, br. 66/20), koju je doneo Ministar zdravlja, a kojom se između ostalog:

- zabranjuju javna okupljanja na celoj teritoriji Republike Srbije na javnim mestima u zatvorenom prostoru - kada se istovremeno okuplja više od 50 lica;

- za vreme dozvoljenog okupljanja na javnim mestima u zatvorenom prostoru moraju biti primenjene sve preventivne mere koje se odnose na dezinfekciju ruku, upotrebu ličnih zaštitnih sredstava (maske) i rastojanje između prisutnih lica od najmanje dva metra.

Odluka o ublažavanju mera zabrane obavljanja javnog prevoza putnika za vreme vanrednog stanja („Službeni glasnik RS“, br. 63/20) kojom se ublažava mera kojom je radi zaštite od širenja zarazne bolesti COVID-19 zabranjeno obavljanje javnog prevoza putnika u železničkom saobraćaju i drumskom saobraćaju autobusima i to:

- Od 4. maja 2020. dozvoljava se obavljanje međumesnog prevoza putnika u drumskom saobraćaju i regionalnom i daljinskom prevozu u železničkom saobraćaju.
- Od 8. maja 2020. dozvoljava se obavljanje gradskog i prigradskog prevoza putnika u drumskom i železničkom saobraćaju

Odlukom iz prethodnog stava su definisani uslovi pod kojima će se odvijati javni prevoz. Jedinice lokalne samouprave dužne su da obavljanje gradskog i prigradskog prevoza organizuju u skladu sa Instrukcijom za organizovanje javnog gradskog, prigradskog i lokalnog prevoza u primeni mera prevencije, sprečavanja širenja i smanjenja rizika bolesti COVID-19, Kriznog štaba za suzbijanje zarazne bolesti COVID-19 od 28. aprila 2020. godine.

Uredba o merama za sprečavanje i suzbijanje zarazne bolesti COVID-19 („Službeni glasnik RS“, br. 66/20) kojom se određuju odgovarajuće mere za sprečavanje i suzbijanje COVID-19, kao i uslovi, način sprovođenja, izvršioc i sredstva za sprovođenje tih mera, a koje se odnose na:

- boravak u parkovima i na javnim površinama namenjenim za rekreaciju i sport građana;
- obustavu izvođenja nastave u prostorijama srednjih i osnovnih škola i neposrednog rada ustanova predškolskog vaspitanja i obrazovanja i učeničkog i studentskog standarda;
- način upisa dece u ustanove predškolskog vaspitanja i obrazovanja i osnovne škole.

Organizacija radnog procesa

Zaključakom Vlade Republike Srbije („Službeni glasnik RS“, br. 58/2020), omogućen je nastavak poslovanja od 21. aprila 2020, uz primenu svih preventivnih mera od uticaja na bezbednost i zdravlje zaposlenih i korisnika usluga, i to:

- svim poslodavcima u oblasti građevinarstva koji su posle 15. marta 2020. obustavili rad, da nastave sa radom, u najvećem mogućem kapacitetu;
- svim poslodavcima u oblasti pružanja usluga i u oblasti trgovine na malo, da nastave sa radom u najvećem mogućem kapacitetu, osim onih kojima je zabranjeno da obavljaju delatnost zbog toga što priroda njihove delatnosti podrazumeva okupljanje većeg broja ljudi u zatvorenom prostoru;
- da se nastavi sa radom na zelenim pijacama, koje su posle 15. marta 2020. obustavile rad.

Odlukom o dopunama Odluke o posebnim merama pružanja usluga u oblasti trgovine na malo, koja obuhvata prodaju hrane i pića u ugostiteljskim objektima i prodaju hrane za nošenje („Službeni glasnik RS“, br. 63/20), kojom se reguliše prodaja hrane i pića u ugostiteljskim objektima i prodaja hrane za nošenje, propisano je da su pravna lica i preduzetnici (poslodavci) koji pružaju dužni da primene preventivne mere od uticaja na bezbednost i zdravlje zaposlenih i korisnika usluga i to:

- organizovanje procesa rada koji obezbeđuje održavanje socijalne distance;
- obaveznu dezinfekciju mobilijara, mašina, alata i uređaja za rad posle pružene usluge svakom pojedinačnom korisniku;
- obaveznu upotrebu zaštitnih sredstava tj. maski i rukavica od strane zaposlenih - za pružanje usluga na otvorenom, kao i dodatne mere, ograničenog broja lica u prostoriji;
- obaveznu upotrebu zaštitnih sredstava tj. maski i rukavica i od korisnika usluga - za pružanje usluga u zatvorenom prostoru.

Maloprodajne cene

Odlukom o izmenama i dopuni Odluke o ograničenju visine cena i marži osnovnih životnih namirnica i zaštitne opreme („Službeni glasnik RS“, br. 57/20), menja se Odluka o ograničenju visine cena i marži osnovnih životnih namirnica i zaštitne opreme na način da namirnica „brašno od pšenice“ nije više u kategoriji namirnica kojima je ograničena cena, već marža. Dodatno, **Odluku o izmenama Odluke o**

ograničenju visine cena i marži osnovnih životnih namirnica i zaštitne opreme („Službeni glasnik RS“, br. 67/20), ukinuto je ograničenje cena za: hleb; jestivo ulje suncokretovo; beli šećer; voda; testenine; mesne prerađevine; ribu; termički obrađeno kravlje mleko (pasterizovano i sterilizovano); mleko u prahu; jogurt; kokošija jaja; dečiju hranu.

Uredba o izmeni i dopuni Uredbe o ograničavanju maloprodajne cene zaštitnih sredstava za vreme vanrednog stanja („Službeni glasnik RS“, br. 59/20), kojom se menja do tada važeća Uredba na način da se uvodi da:

- Republički fond za zdravstveno osiguranje može isporučiti pravnim licima koja se bave distribucijom zaštitne opreme zaštitna sredstava za njihove potrebe;
- Maloprodajna cena za zaštitna sredstva nabavljena za navedene svrhe iznosi (po komadu, sa uračunatim PDV):
 - za maske: 120 dinara;
 - za rukavice: 40 dinara;
 - za epidemiološke maske 200 dinara.

Zabrana izvoza

Odlukom o privremenoj zabrani izvoza osnovnih proizvoda bitnih za stanovništvo, kao i dopunom ove Odluke („Službeni glasnik RS“, br. 54/20, 59/20) uvedene su privremene zabrane izvoza osnovnih proizvoda bitnih za stanovništvo u cilju sprečavanja kritične nestašice ovih proizvoda, odnosno ublažavanja posledica nestašice nastale usled potrebe stanovništva za povećanim snabdevanjem prouzrokovanim širenjem COVID-19, i to:

- Seme suncokreta, u ljusci; ulje suncokretovo, sirovo; melasa od šećerne repe; sapuni, rukavice (i odeća i pribor za odeću) od plastičnih masa; pelene za decu i odrasle; prekrivke, tekstilne za hiruršku upotrebu; odelo hirurško od papira; maske papirne; odelo zaštitno, gumeno; rukavice, gumene, hirurške i ostale; odelo hirurško tekstilno; varikina i ostali dezinfektant; aseptol, alkohol i naočare zaštitne („Službeni glasnik RS“, br. 54/20)
- Deterdženti - osim toaletnih kuglica, tableta za mašinsko pranje sudova i sredstava za pranje vetrobranskih stakala motornih vozila; i Maske - osim maski u celosti izrađenih od tkanog tekstilnog materijala, nekombinovanih sa drugim materijalima, isključujući elemente za pričvršćivanje i prijanjanje („Službeni glasnik RS“, br. 59/20)

Dok se izmenom Odluke („Službeni glasnik RS“, br. 63/20):

- Ukida zabrana izvoza - Deterdženti- Ex - osim toaletnih kuglica, tableta za mašinsko pranje sudova i sredstava za pranje vetrobranskih stakala motornih vozila
- Dodaje da zabrana izvoza medicinske zaštitne opreme se ne odnosi na izvoz u zemlje članice Evropske unije

Primena mera

Kontakt centar republičkih inspekcija ima zadatak da prima predstavke na rad inspekcija i iste prosledjuje nadležnim republičkim inspekcijama uz prethodnu analizu i procenu rizika. U periodu trajanja vanrednog stanja i nakon toga, fokus rada Kontakt centra je bio usmeren na ublažavanje posledica pandemije, kroz praćenje strikne primene propisanih vanrednih mera.

Od ukupnog broja prijava koje Kontakt centar primio od 01. aprila 2020. godine, pa do prestanka vanrednog stanja u Republici Srbiji, pristiglo je čak 1.774 predstavki, od čega je 30% bilo pružanje informacija koje se odnose na donete mere. Od ukupnog broja predstavki najviše je bilo namenjeno trzisnoj inspekciji i to 235, od čega je za samo 10% utvrđeno da su postojale nepravilnosti.

Najviše predstavki se odnosilo kršenje Odluke o ograničenju visine cena i marži osnovnih životnih namirnica i zaštitne opreme i Uredbe o ograničavanju MPC zaštitnih sredstava za vreme vanrednog stanja i to na:

- nelegalno povećanje cene voća i povrća;
- nelegalno povećanje cena zaštitne opreme - maski, rukavica i sredstava za dezinfekciju;
- nelegalno povećanje cene pšenice i brašna.

Od prestanka vanrednog stanja (6. maj) pa do finaliziranja ovog izveštaja (10. jul) primljene su 1.484 predstavke, od čega je u 466 slučajeva pružena informacija koja se tiče primene mera. Od ukupnog broja predstavki, u 20% slučajeva su utvrđene nepravilnosti u radu nadziranog subjekta. Najviše predstavki je bilo namenjeno Inspektoratu za rad – 134, a najcesci razlozi za predstavke bili su:

- neisplaćivanje zarada;
- rad na crno i neprijavljeni radnici;
- otkazi;
- neobezbeđen rad i ugrožena bezbednost.

UMESTO ZAKLJUČKA

spvođenje preporuka Sive knjige

Poseban segment Kvartalnog izveštaja posvećen je i monitoringu rešavanja preporuka iz Regulatorne biblije NALED-a. Siva knjiga je redovna godišnja publikacija koja identifikuje ključne administrativne probleme privrede u Srbiji i daje konkretne predloge Vladi i nadležnim institucijama za njihovo rešavanje. 12 izdanje sadrži 100 odabranih preporuka članova NALED-a i šire stručne javnosti za smanjenje administracije i veću efikasnost republičkih, lokalnih i pokrajinskih organa i organizacija.

Stupanjem na snagu Zakona o javnim nabavkama 1. jula 2020. rešena je preporuka **1.27 Uspostaviti elektronski postupak javnih nabavki**. Sve buduće nabavke moraće da budu realizovane u potpunosti elektronskim putem preko novog **Portala javnih nabavki** što znači da će svi učesnici u postupku imati dostupne informacije na samo jedan klik. Komunikacija između naručioca i ponuđača obavlja se elektronskim sredstvima, putem jedinstvenog portala preko koga će se sprovoditi sve javne nabavke u Republici Srbiji uključujući i jedinice lokalne samouprave.

Takođe, stupanjem na snagu ovog Zakona, delimično je rešena preporuka **1.28 Omogućiti da najniža cena ne bude jedini kriterijum u postupcima javnih nabavki za određene delatnosti**. Naime, u pojedinim delatnostima poput usluga razvoja računarskih programa, arhitektonskih usluga, inženjerskih usluga, princip najniže cene ne može dovesti do efikasnog izbora ponuđača imajući u vidu da se kvalitet ponude može značajno razlikovati, te postoji opasnost da se naručilac po inerciji opredeli da i u ovom slučaju vrši nabavku isključivo po kriterijumu najniže cene, što bi bilo nedopustivo i obesmislio bi svrhu javnih nabavki. Stoga je članom 132. Zakona o javnim nabavkama definisano je da u postupku javne nabavke naručilac dodeljuje ugovor ekonomski najpovoljnijoj ponudi koju određuje na osnovu jednog od sledećih kriterijuma:

- cene; ili
- troškova primenom pristupa troškovne efikasnosti; ili
- odnosa cene i kvaliteta.

Iako je ovaj treći kriterijum dodele taj koji čini razliku, i dalje nisu specificovane delatnosti na koje se on odnosi, niti je podzakonskim aktima bliže uređen način upoređivanja cene i kvaliteta. Stoga je predlog da se u članu 132. Predloga zakona posle stava 2. doda novi stav 3. koji glasi: “U slučaju dodele ugovora o javnoj nabavci usluga razvoja računarskog programa, arhitektonskih usluga, inženjerskih usluga, usluga prevođenja ili savetodavnih usluga, ekonomski najpovoljnija ponuda ne može se odrediti isključivo na osnovu kriterijuma iz stava 1. tačka 1) ovog člana.” Potrebno je i podzakonskim aktima propisati kriterijume po kojima će se ove vrste usluga ocenjivati i po ovom pitanju.

U donetom propisu potrebne su i dodatne garancije transparentnosti, među kojima je postupak otvaranja ponuda u elektronskoj licitaciji. Članom 72. stav 5. Zakona o javnim nabavkama propisano je da otvaranje ponuda, u slučaju kada naručilac primenjuje elektronsku licitaciju nije javno i naručilac je dužan da poziv za učešće u elektronskoj licitaciji dostavi posebno svakom ponuđaču i uz poziv priloži rezultat početne ocene njegove ponude, ne otkrivajući informacije o drugim ponuđačima, a u stavu 10. da elektronska licitacija ne sme da započne pre isteka dva radna dana od dana slanja poziva za učešće u elektronskoj licitaciji. Stavom 14. propisano je da naručilac ne sme da otkrije identitet ponuđača do završetka elektronske licitacije. Ovakvo postupanje suprotno je sa članom 140. Zakona o javnim nabavkama, koji propisuje da je otvaranje ponuda javno. Stoga je preporuka NALED-a da se:

- Sve nabavke se objavljuju na portalu;
- Ponuđači podnose ponude elektronski, uz zaključavanje ponuda do isteka roka za podnošenje ponuda (uvid u ponude nema niko dok ne istekne rok za podnošenje ponuda);
- U trenutku isticanja roka sve ponude postaju javne (uz zaštitu podataka značajnih za zaštitu konkurencije);
- Odluka o dodeli je javna;
- Informacije o komisijama za odlučivanje o javnim nabavkama su javne;
- Ugovori i aneksi ugovora su javni;
- Ocene ponuda su javne;
- Ocene kvaliteta usluge ili proizvoda nakon okončanja ugovora su u online sistemu (reference izvršioca usluge);
- Obavezna je interna kontrola izvršenja ugovornih obaveza.

Takođe, u drugom kvartalu je delimično rešena preporuka **4.2. Proširiti obuhvat zakona o prijavi sezonskih radnika**. Imajući u vidu pozitivne efekte uvođenja pojednostavljenog elektronskog sistema prijave

angažovanja sezonskih radnika u sektoru poljoprivrede, predlog NALED-a koji se našao i u Akcionom planu za suzbijanje sive ekonomije je da se razmotri mogućnost proširenja ovog sistema prijave radnika i na druge poslove koji su po svom karakteru privremeno-povremeni ili sezonski poslovi. Kako bi se utvrdilo da li postoji potreba za uvođenjem ovakvog oblika prijave radnika, kakvi bi bili efekti, kao i na koji način bi bilo najbolje uvesti sistem tako da on da najveće efekte, bilo je potrebno da se najpre izvrše detaljne sektorske analize. U prethodnom periodu NALED je radio na dve sektorske analize sa preporukama, koje u narednom periodu treba da posluže kao osnov za proširenje obuhvata zakona, i to:

- Ex post analiza primene zakona o pojednostavljenom radnom angažovanju na sezonskim poslovima u određenim delatnostima, u poljoprivredi;
- Ex ante analize za proširenje mere na druge delatnosti (fokus na kućne i pomoćne poslove, sakupljanje sekundarnih sirovina, i privremene i povremene poslove u građevini i turizmu i ugostiteljstvu).

Nažalost, tokom oba kvartala ove godine je propuštena prilika da se omogući postepena integracija javnog i privatnog sektora zdravstva, što je jedne od ključnih preporuka NALED-ove Sive knjige zdravstva, naročito u svetlu ograničenih kapaciteta javnih zdravstvenih ustanova u toku epidemije COVID-19. Opšta ocena je da je do trenutka objavljivanja ovog izveštaja propuštena mogućnost da se privatni kapaciteti uključe u proces testiranja na COVID-19, kao i lečenja sumnjivih i potvrđenih pacijenata, što je jedna od preporuka koje je NALED predložio u cilju bolje pripremljenosti za naredni (ili produženi prvi) talas bolesti COVID-19.

© 2020 NALED

Makedonska 30/VII, 11000 Beograd, Srbija

www.naled.rs, naled@naled.rs

Sva prava zadržana.

Ovim se daje dozvola za korišćenje, kopiranje i distribuciju sadržaja ovog dokumenta isključivo u neprofitne svrhe i uz odgovarajuće naznačenje imena, odnosno priznavanje autorskih prava NALED-a. Analize, tumačenja i zaključci izneti u ovom dokumentu ne moraju nužno reflektovati stavove predstavnika Izvršnog ili Upravnog odbora NALED-a. Svi naponi su učinjeni kako bi se osigurala pouzdanost, tačnost i ažurnost informacija iznetih u ovom dokumentu. NALED ne prihvata bilo kakav oblik odgovornosti za eventualne greške sadržane u dokumentu ili nastalu štetu, finansijsku ili bilo koju drugu, proisteklu iz ili u vezi sa korišćenjem ovog dokumenta.